Europos LIETUVIS

Nr. 17 (347) LONDONAS, 1954 Balandis 29 VII metai

ŽENEVOS KONFERENCIJA

Staigus D. Britanijos užsienių reikalų ministerio Edeno grįžimas Londonan pereito šeštadienio vėlų vakarą ir sekmadieninis ministerių kabineto posėdis rodo, kad reikalai, ryšium su Ženevos konferencija, nėra lengvi ir kelia nemažo susirūpinimo. Ir kaip nekels. Prezidentas Eisenhoweris yra tvirtai žadėjęs, jog jis neleisiąs, kad Korėjos paliaubos būtų komunistų panaudotos jų naujai agresijai kitoje Tolimųjų Rytų vietoje — Indokinijoje. Atrodo, kad JAV nėra linkusios likti pasyvios. Iš paties prezidento Eisenhowerio pareiškimų ir iš vice-prezidento Nixono nesenų pareiškimų Kalifornijoje, matyti, kad JAV labai gerai žino, kad tai, kas vyksta Indokinijoje, yra tik dalis didžiojo pasaulinio konflikto.

Nėra nei koks atskiras ar atsitiktinis dalykas žiaurios ir heroiškos kautynės ties Dien Bien Phu. Rašant šias eilutes, 11.000 Dien Bien Phu gynėjų dar kovėsi iš paskutiniųjų vienos kvadratinės mylios plote, komunistinės artilerijos apšaudomi, jau nebegalint jiems suteikti bet kurios paramos iš oro.

Kai Molotovas atvykęs į Ženevą kalbėjo, kad sovietų delegacija dės visas pastangas sukurti taikingu keliu „vieningą, demokratinę ir nepriklausomą Korėją", kad būtų „atstatyta taika Indokinijoje ir užtikrintos jos tautų teisės", sovietų pagalba motorizuoti indokinų komunistų kariniai daliniai ir jų artilerija ruošė kelią „taikingam" sprendimui Indokinijoje.

Argi savo laiku Maskva nekalbėjo apie „vieningą, demokratinę ir nepriklausomą Lenkiją?" Lygiai taip pat šiandien kalba Molotovas apie Korėją ir Indokiniją. Bet tai yra svarbu, ką Molotovas kalba, keista tai, kad yra dar nemaža vakaruose žmonių, kurie tiki, kad Maskva gali rimtai norėti taikos. Taip, ji nori taikos, bet kokios taikos? Tokios, kurioje Maskva valdytų visą pasaulį. Labai teisingai pastebėjo „Economist", kad „laukti komunistinių delegatų atvykimo į Ženevą su tikru susirūpinimu sustabdyti kraujo praliejimą Indokinijoje — būtų juokingai naivu".

Komunistai žino, kad Indokinijoje laikas veikia jų naudai, jie turi pilną interesą ir toliau laikyti prancūzų kariuomenę pririštą Indokinijoje ir tuo keliu kliudyti Europos Gynimo Bendruomenės sudarymą. Ženevos konferencija duoda Maskvai ir Pekingui tokią gerą progą pasitarimus tęsti iki begalybės, kaip kad buvo Panmunjome, tik dabar patogesnėmis sąlygomis komunistams, skaldant vakarus tarpusavy, varant propagandą Tolimųjų Rytų tautų tarpe apie „amerikoniškąjį imperializmą" ir pan. Molotovas tą žaidimą jau pradėjo dar prieš Ženevos konferencijos pradžią, pareikšdamas, kad raudonieji kinai dalyvauja konferencijoje kaip penktieji didieji, lygiomis teisėmis su vakarais. Tiesa, JAV užsienių reikalų ministeris Dulles, atvykęs į Ženevą pasakė, kad jis tikisi, jog agresoriai atvyko į Ženevą nusistatę „apsivalyti nuo savo agresijos" ir tuo būdu leisti susikurti pastovią taiką, bet Molotovas statys klausimą taip, kad arba Ženevos konferencija bendrai neįvyks, arba Pekingą reikia įsileisti kaip lygų penktąjį didįjį, ką tada darys vakarai? Ar viešoji opinija vėl nespaus vakarus, kad visvien reikia kalbėtis, kad dėl procedūros klausimo negalima pastatyti į pavojų galimybę pasiekti taikos ir pan? Ar nebus dar padaryta viena nuolaida komunistiniam pasauliui ir netiesioginiu būdu pripažinta raudonoji Kinija, prieš ką taip priešinasi JAV?

Sekti Ženevos pasitarimus kiekvienu atveju bus įdomu. JAV gerai mato, kad jokios tolesnės nuolaidos komunistams nėra galimos. Tai nėra vien Indokinijos klausimas, bet yra visų Tolimųjų Rytų klausimas, neišskiriant pačios Japonijos. Tai mato ir Didžioji Britanija, nors kiekvienam mintis apie siuntimą savo karinių dalinių į Indokiniją kariauti dar sunkesnėse sąlygose, negu buvo kariauta Korėjoje, yra baisi. Bet kito sprendimo nėra.

Komunistai Ženevoje turi platų manevravimo lauką. Galima sakyti, kad rezultatai priklausys nuo komunistų, nors nebent vakarai pasiryžtų, kad jei nėra galima pasiekti taikos jų sąlygomis, reiškia lieka viena išeitis — karas Tolimuose Rytuose.

Toks sprendimas nėra lengvas. Kažin ar Azijos tautos taip labai pasitiki vakarais nuolatinės komunistų propagandos kurstomos, kurie sugeba išnaudoti savo naudai tautų tautines aspiracijas. Yra tvirtinama, kad indokinų komunistų Ho Chi-minh sąjūdis turi daugiau šalininkų, negu imperatoriaus Bao Dai režimas, kad galutinas laimėjimas prie Ho Chi-minh nėra galimas. Tokiomis sąlygomis vakarų karas prieš rytus Indokinijoje nebūtų vakarams naudingas, kiekvienu atveju žymiai naudingesnis Maskvai ar Pekingui, negu vakarams

Užburtas ratas, kuriam yra atsidurę vakarai nuo pat 1945 metų, arba ir dar anksčiau, tebėra. Klausimo sprendimas nėra Korėjoje ar Indokinijoje ar Vakarų Vokietijoje. Jis glūdi Maskvoje. Rytų ir vakarų konfliktas yra globalinis, ir tai yra konfliktas ne su kuo kitu, kaip su Maskva.

Indikinijos klausimo sprendimas priklauso nuo Maskvos, o kaip ji konferencijose elgiasi, kiekvienas skaitytojas žino iš praeities konferencijų, kuriose Maskva dalyvavo.

S. ŽYMANTAS.

MOTINOS DIENOS PROGA
SVEIKINAME MŪSŲ MOTINAS —
LIETUVYBĖS ŽIDINIO SAUGOTOJAS

BRAZDŽIONIS

MOTINAI

Girdi tu, motin, mūsų žemės raudą
Ir skundus blaškomų sodybų ir namų —
Ir tau šaltam kape gal širdį skauda,
Ir tau šaltam kape gal neramu.

Girdi — praeina tremtinių kolonos,
Ir krinta ašara ant vieškelio akmens, —
Kai jie basi bus jau anapus Dono,
Jų skausmo ašara dar vis ugnim rusens
Nukritus ant vagos, kur miré duona,
Sumindžiota kazokų, ne rudens.

Ir niekad ten nedygs žolė, ir niekad
Nei rugio žiedas, nei kukalio nežydės,
Ir žemė džius tuščia, nuo jos sudrė kus,
Ir tau, o motin, namuose mirties,
Ir tau, o motin, ašara pasiekus
Išplėš ramybę amžiams iš širdies.

Ir tu girdėsi mūsų žemės raudą
Ir skundus blaškomų sodybų ir namų
Ir tartum gyvai tavo širdžiai skaudant
Tau ir šaltam kape bus neramu.

SUTRŪKO KREMLIAUS AGENTŲ VORATINKLIAI

Beveik tuo pačiu laiku, kai pasaulio spauda skelbė sensacingas sovietų ambasados Canberroje tarnautojo Pietrovo pasirinkimą laisvės ir išdavimą australų vyriausybei Maskvos šnipinėjimo voratinklius Australijoje, Vokietijoje įvyko dar sensacingesnis Kremliaus šnipo Chochlovo pasidavimas amerikiečiams.

Sovietų Rusijos šnipo, kapitono Chochlovo pasidavimas amerikiečiams yra vienas stambiųjų šios rūšies laimikių laisvajam pasauliui, pritemdęs Pietrovo iškrėstą Maskvai išdaigą. Chochlovas atidengė sovietinių agentų tinklą ir planus, kurie buvo pakeisti Beriją sulikvidavus ir taip pat daug paslaptingų Kremliaus „šviesių" darbelių, atliktų praeityje įvairiuose kraštuose.

Specialioje spaudos konferencijoje, sukviestoje Vakarų Vokietijoje, 200 laisvojo pasaulio laikraštininkai turėjo progos išgirsti sovietinio šnipo kap. Chochlovo prisipažinimus ir pasakojimą apie tuos uždavinius, kuriems jis buvo paruoštas ir drauge su dviem rytų Vokietijos vokiečiais, Maskvos užverbuotais ir taip pat ištreniruotais specialiose mokyklose, permestas į Vakarus.

Šios trejukės pirmasis uždavinys — nužudyti Vakarų Vokietijoje, Frankfurte gyvenantį rusų emigrantų veikėją Okolovičių, kurio vadovaujama organizacija siunčia į rytinę Vokietiją ir kitus Sovietų Sąjungos okupuotus kraštus esantiems ten raudonarmiečiams atsišaukimus, ragindama karius bėgti iš „rojaus". Nužudymo tikslui trejukė buvo apginkluota labai komplikuotais ir gerai užmaskuotais pistoletais. Šis ginklas yra paslėptas portsigaruose, kuriuose sukrautos 23 cigaretės. Begarsiai pistoletai iššauna dumdum formos kulkas, kurios užnuodytos stipriai veikiančiais nuodais. Mažiausias kulkos įdrėskimas — mirtinas. Vienos dozos nuodų stiprumas yra šimtą kartų didesnis, negu šito reiktų vienam žmogui užmušti.

Pereitų metų lapkričio mėn. Chochlovas atvyko į Berlyną, pasivadinęs kap. Jegorovo vardu. Čia užverbavo talkon du vietinius vokiečius — Hans Kukowitz ir Kurt Weber, kuriuos atsigabeno Maskvon specialiam paruošimui. Po kelių savaičių visa trejukė grįžo Berlynan, kur gavo suklastotus pasus ir vizas į Austriją. Nuo dabar vokiečiai vadinasi Schultz ir Wetter. Vienoje jie susitikę sovietų MVD pulkininką Siergiej Okun, kuris pranešė, kad Berlyno konferencijos metu visi diversiniai šnipų darbai sulaikomi. Jiems buvo įsakyta persikelti Šveicarijon. Skirtingais keliais ir skirtingu laiku jie atsirado Zuriche, kur buvo aptartas Okolovičiaus nužudymo planas. Vasario 18 d. jie jau susitiko Frankfurte. Abu vokiečiai išvyko į Augsburgą, iš kur turėję atsigabenti iš Austrijos atsiųstus „portsigarus". Tuo laiku kap. Chochlovas užmezgė ryšius su amerikiečiais, nutaręs pasiduoti. Kovo 25 d. Frankfurte jis susitiko su iš Augsburgo grįžusiais vokiečiais ir prikalbėjo juos taip pat pasiduoti amerikiečiams.

Chochlovas suteikė amerikiečiams informacijų, liečiančias 1952 m. sovietinių agentų pagrobtą Berlyne antikomunistinį vokiečių veikėją dr. Linse. Savo parodymuose Chochlovas papasakojo apie Maskvos šnipų veiklą Vakarų Vokietijoje, Austrijoje ir kituose Europos kraštuose, neišskiriant ir Rytų Europoje. Jis pats yra buvęs Vilniuje ir ten taip pat dirbęs specialiame šnipų skyriuje, kurio uždavinys buvęs iššifruoti partizanų veiklą ir okupuotos Lietuvos pogrindžio rezistenciją.

KVIEČIA PASEKTI CHOCHLOVO PĖDOMIS

Amerikos radio stotys Vakarų Vokietijoje pakartotinai skelbė, kad sovietiniai šnipai, esą Vakaruose, pasekty Chochlovo ir jo bendradarbių, dirbusių Maskvos tinkle Vakaruose, pėdomis ir patys susirastų išsigelbėjimą.

Viena amerikiečių stotis per 24 valandas be pertraukos transliavo rusų kalba atsišaukimą į rusus, kad jie gelbėtų laisvę pasirinkusio Chochlovo žmoną ir vaiką, pasilikusius už geležinės uždangos.

ŠNIPŲ TINKLAS SIEKIAS LONDNĄ

Sekmadienio britų spauda rašo, kad Pietrovo ir Chochlovo patiekti dokumentai rodą, jog sovietų teroristinei agentai veikią ir D. Britanijoje, kurie galį grobti politinius savo priešus ir išgabenti į anapus geležinės uždangos. Vakarų Vokietijos kontražvalgybos viršininkas Dr. Otto John, ankščiau mokėsi Scotland Yarde, pareiškęs, kad Rytų

(nukelta į psl. 4.)

LAIŠKAS MOTINAI IŠ ANAPUS

Šiais metais, kovo mėn. rašytas Lietuvoje mergaitės laiškas, siųstas motinai, klaidžiojęs po Anglijos paštus, pateko į „Europos Lietuvio" Redakciją. Motinos Dienos proga persispaudiname kai kurias to laiško ištraukas, atsiprašydami iš anksto Marytės (laiško autorės) Mamytę už tų eilučių pasinaudojimą.

„E. Lietuvio" Red.

MIELA MAMYTE,
Diena jau gesta —
Baigiu rašyti,
O širdis trokšta
Tave, Mamyte, matyti...

Marytė

Sėdėdama už stalo pradedu šį laišką rašyti, nežinodama ar jis Tave, brangioji mano Mamyte, kada nors pasieks. Man širdį suskausta, kad likimas mus išskyrė ir aš likau lyg paukštelis siubuojančių medžių šakose vienui viena vargelį vargti. Dabar aš noriu Jums parašyti, kad, ačiū Dievui, aš vis dar esu gyva, tik labai liūdna, kad nėra su kuo pasikalbėti ir kam pasiguosti, savo kasdieninius vargus ir nelaimes išpasakoti. Jau penkeri metai, kai tėvelis mirė ir nuo tada aš pasilikau svetimųjų tarpe. Metai, lyg Nemunėlio vanduo bėga, neatnešdami mano vienumai giedresnių dienų. Niekad ankščiau apie savo gyvenimą nesu rašiusi ir nežinau, ar šis pirmas mano laiškutis pasieks Tave, miela Motinėle. Ir aš labai, labai norėčiau sužinoti, kaip ten Jūs gyvenate, paklausti Jūsų, kaip sveika esate ir kada ateis diena, kad galėsime pasimatyti, bet jei ir pasimatysime, tai daug daug nebepamatysime savo kaimynų ir pažįstamų, kurie mirė drauge su mūsų tėveliu. Ilsėsi ramybėje jie po žemele jau keli metai ir tik tiek aš apie juos galiu Tau, Mamyte, parašyti, prašydama sukalbėti už juos Amžiną Atilsį... Aš žinau, kad mano laiškas bus Jums labai neįdomus ir tos mano naujienos taip pat. Bet aš jau penkeris metus vis rengiuosi parašyti, bet nedrįstu, bijodama, kad galėjote per tiek laiko mane pamiršti... Jei gausiu nuo Jūsų atsakymą, tai tada atsiųsiu, jei galėsiu, savo nuotrauką. Ak, aš dar daug, daug norėčiau rašyti, bet žinau, kad Jums nusibos toks mano laiškas skaityti už kurį su ašaromis prašau Jūsų atleisti už mano rašymą, už klaidas ir už tai, kad dabar, sulaukusi 20 metų, aš Jums pranešu, jog esu gyva.

Bučiuoju Jus, brangioji Mamyte šimtą kartų ir meldžiuos karštai, laukdama visų mūsų pasimatymo, kaip po juodos nakties aušt ančios dienos.

Jūsų duktė Marytė

Šiuo adresu rašykite, ...

Atominis Skaldymas Savigarbos

Gyvename laikus, kada viena gražiausiųjų žmogaus dorybių — savigarba suskaldyta į atomus. Didieji šio amžiaus mokslininkai, padarė stebuklą, suskaldydami atomą; didieji pasaulio politikos vadovai, susirinkę konferencijose, dažnais atvejais „atomiškai" suskaldo savigarbą, išparceliuodami militariniai mažiau pajėgių kraštų laisvę, nepriklausomybę, nepaisydami nei savo savigarbos, nei priemonių tokioms parceliacijoms įgyvendinti.

Sekant paskutiniųjų dienų įvykius, galime įamžinti dar vieną atominį savigarbos suskaldymo faktą — prancūzų komedijos aktorių viešnagę Maskvoje. Dienomis, kada jau šiandien legendarinis prancūzų pulkininkas de Castries paskutiniais šūviais gina prieš barbarų įsiveržimus į dar vieną civilizuotą bunkerį, kada tūkstančiai jaunų prancūzų vyrų durtuvų kautynėse su mongolais krenta prie Dien Bien Phu tvirtovės pylimo, kada matome prancūzų tragediją Azijoje, prancūzų garsioji komedijos trupė linksmina Kremliaus valdovus Maskvos teatruose, kurie režisuoja Dien Bien Phu kautynėms, siųsdami šimtus tūkstančių mongolų, iššudyti gastroliuojančių komedijantų brolių, mirštančių durtuvų kautynėse tvirtovės pylimuose. Maskvos teatruose ploja prancūzų komedijantams čekistai, enkavedistai, šnipai, įvairaus plauko agentai ir agentėliai, o pats vyriausias Belzebubas prancūzų aktorius kairiąja ranka apdovanoja saldainiais, dešinėje laikydamas šifruotą įsakymą — išmesti prancūzus iš Dien Bien Phu tvirtovės! Prancūzų komedijantai sužavėti Maskvos teatrais ir Malenkovo „meniška siela", o pulk. de Castries vadovaujami prancūzai miršta didvyriškoje kovoje už tuos, kurie iš tikrųjų virto komedijantais, atomiškai suskaldę ne tik savo, bet ir visos tautos savigarbos jausmą.

Ir štai, prašome, mūsų lietuvių, atominio savigarbos jausmo suskaldymo pavyzdėlis. Senas, daug lietuvybei nusipelnęs Amerikoje lietuvių laikraštis „Naujienos" atspausdino ANGLŲ KALBA šunknygę, kurioje autorius įžangos žodyje, taip pat ir knygos viršelio aplanke, rašo, kad šis „kūrinys" mūsų nepriklausomo gyvenimo metais negalėjęs išvysti šviesos, nes ano meto vidaus reikalų ministeris — diktatorius, ją konfiskavęs. Paskaičiusiam šią šlykščios pornografijos knygą bus aišku, kad ir mes esame tokie pat žlibi komedijantai, kaip ir tie prancūzai, atomiškai suskaldę savo ir savo tautos savigarbos jausmą. *Brrr...*

VLIKO IR VT PIRMININKAI IŠVYKO Į JAV

Vykdydami VLIKo nutarimą, abu pirmininkai, būtent: VLIKo — M. Krupavičius ir VT — K. Žalkauskas, š. m. balandžio 26 d. iš Vokietijos per Prancūziją išvyko į JAV. Balandžio 29 d. sėdo į laivą Cherbourg'o uoste, oNew Yorke, numatoma, bus gegužės 4 d.

— Koks svarbiausias mūsų kelionės tikslas? — sako VT pirmininkas K. Žalkauskas per trumpą pasikalbėjimą su E. atstovu. — Jų yra ne vienas.

Pirmiausia VLIKo atstovai vyksta pareikšti padėkos JAV kongresui ir vyriausybei už tą nuolatinę paramą ir pagalbą, kurią amerikiečiai visą laiką teikia mūsų tautai. Užtenka tik prisiminti, kaip šiltai Amerkos kongresas kasmet mini kad ir mūsų Nepriklausomybės šventę. Tačiau ne tik čia — toji parama bei simpatijos jaučiamos visur. Lietuvių tauta to niekados neužmirš.

Amerika yra tapusi lyg antroja mūsų tėvyne. Ten gyvena apie trečdalis mūsų tautos. Ir su Amerikos lietuviais turime palaikyti nuolatinį kontaktą. Su JAV-ėse esančiais mūsų veiksniais esama nemaža bendrų klausimų, kuriuos nuvykus teks smulkiau aptarti.

Pagaliau VT pirmininkas turi ir asmeninių priežasčių, būtent: jo, kaip įsikūrusio JAV-se, leidimas gyventi užsienyje, kuris teduodamas tik 2 metams, jau yra pasibaigęs, ir jį reikia vėl atnaujinti. O tai padaryti tegalima tik pačiam esant vietoje. (Elta)

PRIEŠKARINĖS SKOLOS

Grupė anglų biznierių įsteigė Londone komitetą kurio tikslas yra stengtis, kad britų vyriausybė padėtų išieškoti prieškarines skolas iš Baltijos Valstybių bei tų piliečių. Atvirame laiške, kuris buvo paskelbtas „Daily Telegraph" 20. 4. 1954 komiteto steigėjai sako, kad nors šis reikalas buvo kelis kartus keltas Britų Parlamente, vyriausybė lig šiol nebuvo nieko padariusi, kad skolų padengimui išdalinus „Baltijos Balansus".

Londonas. Britų premjeras Churchillis nelauktai sušaukė ministerių posėdį, kuriame dalyvavo ir karinių štabų viršininkai, ryšium su pablogėjusia prancūzų padėtimi Indokinijoje.

K. BARĖNAS

LIETUVIŲ SPAUDOS PUSLAPIUOSE

VISUR TAS PATS

Skundžiasi Amerika, kad ten lietuviškieji reikalai nėra iš geriųjų, nors ten nusikėlė mūsiškių daugiausia ir pajėgiausių. Skundžiasi Kanada, Australija, Europa. Tie patys pyragai, pasirodo, yra kituose kraštuose, kur pradžioj, rodos, nestigo nei entuziazmo, nei jėgų. Štai kad ir Venezueloje. Taigi buvo metai, kai keli tenykščiai lietuviai sudėjo net 1500 dolerių literatūros premijai, kuri per Rašytojų Draugiją tada buvo paskirta P. Andriušiui už „Sudiev kvietkeli". *O Venezuelos lietuvių laikraštis „Tėvų Kelias"* (1954 m. Nr. 3) straipsnyje „Liūdni tremties gyvenimo reiškiniai" štai dabar ką rašo apie tenykštį lietuvių gyvenimą ir jo skaudulius:

„Vienas kitas dar ir dabartiniu metu tebedirba ir sielojasi lietuviškaisiais reikalais, bet daugeliui pirmykščių veikėjų prstigo ištvermės. Ne vienas viršminėtų skersvėjų pagautas visiškai pasitraukė iš lietuviškojo *bendruomeninio gyvenimo* ir, kas skaudžiausia, nesilanko net lietuviškose pamaldose. Yra ir tokių, kurie, vieton dirbę vienijimo ir susiklausymo darbą, kaišioja lazdinius į lietuviškosios bendruomenės ratus ir jos veiklą paraližuoja. Labai neigiamai į lietuviškąjį gyvenimą atsiliepė jau ne mažo skaičiaus lietuviškųjų šeimų pakrikimas ir įvairūs vedybiniai susikryžiavimai ne pagal katalikiškąjį tikėjimą bei mūsąsias tautines tradicijas bei papročius. Liūdna yra taipgi konstatuoti, kad mūsų priaugančioji karta lankančioji vietines mokyklas, į tuos keletą metų jau sunkiai kalba savo gimtąja — tėvų kalba. Bet tai vyksta tik tokiose šeimose, kurių tėvai nesirūpina leisti savo vaikus į šeštadienines lietuviškas mokyklas, į vasaros atostogų metu ruošiamas kolonijas ir bendrai nesidomi savo vaikų lietuvybe. Lietuviškosios spaudos ir knygos palaikymas ir pirkimas paskutiniais metais irgi sumažėjo. Tai, manau, tenka priskirti viršminėtų neigiamybių įtakai. Yra šeimų ir paskirų asmenų (daugiausia iš paprastesniųjų ir mažesnio išsimokslinimo), kurie įsigyja kiekvieną naujai išėjusią lietuvišką knygą. Tačiau liūdna yra konstatuoti, kad kai kurie mūsų inteligentai, kurie laisvojoj tėvynėje užėmė gan augštas vietas, šiandien yra nusigręžę ne vien nuo lietuviškos veiklos, bet ir nuo lietuviškojo spausdinto žodžio. Nebūtų pilnas liūdnų reiškinių vaizdas, jei bent prabėgant neužsiminčiau apie mūsų tautiečius fiziniai ir moraliniai žlugdančią alkoholio vergiją."

Atrodo, kad šitokie reiškiniai vyksta ten jau nebe nuo šios dienos, nes šis katalikiškai-tautinės minties mėnesinis leidinys savo straipsnį tuo reikalu baigia šitaip:

„Sunku buvo „Tėvų Keliui" pasiryžti kelti aikštėn šias mintis, bet širdis ir protas sako, jog tylėti būtų nusikaltimas prieš mūsų tautos besiaukojančius, kenčiančius ir žūstančius žinomus ir nežinomus tikėjimo ir lietuvybės didvyrius. Nuo lietuviškojo kamieno atkritančius, neveikliuosius, sumedžiagėjusius ir įvairius svetimus dievus garbinti nuėjusius lai teisia mūsų didvyrių dvasia ir laisvei bei nepriklausomybei atgimsiančios Lietuvos kartos."

KAS GI TAVE IŠ NAMŲ VIJO?

„Vienybėje" (1954. IV. 14 Nr. 14) J. K. Karys duoda šį kartą „Pavykusį laišką", kuriame vaizduoja susirašančius iš šiapus ir anapus. Šį skaudžios ironijos dokumentą pateikiame čia ištisai:

„Mylimas Brolau. Senai ką apie tave girdėjau. Matyt, gerai ten jums tarybinėje Lietuvoje klojasi, kad nieko nerašai. Mes čia vargstame, kaip visuomet. Dirbu penkias dienas savaitėje, lyg juodas jautis, o ką parsinešu? Kapitalistas moka man vos 1,90 dol. už valandą, taigi per 40 valandų padarau 76 dol. Baisias taksas atskaičius, atiduodu žmonai 69 dol. Kai atidedam pragyvenimui (o čia pasiutiškai brangus maistas: svaras sviesto 80 c., palitis lašinių 6 dol., tuzinas apelsinų 56 c. ir tt.), belieka nepilnas pusšimtis. Aną savaitę pirkau šiušes, už kurias nulupo 8 dol. Prisireikia krakmolytų marškinių — mokėk 2 dol., suplyšo kostiumas — nešk 38 dol., 20 cigarečių — 23 c. Už tai gyvename susispaudę 4 kambarių butuke. Į darbą apie mylia kelio, pėsčias nenueisi. Kadangi arklių mieste laikyti neleidžia, priverstas buvau nusipirkti automobilį, kuris kaštavo netoli 3000 dol. Tai metų laiko sutaupos! Šitaip čia eksploatuojami visi darbininkai. Toks gyvenimas žmogų padaro lyg taukinį: visų kaklai ištinę, kalneliais virtę pilvai. Žmona sveika, mergaitė eina mokyklon. Tai ir good bye!"

Šis laiškas niekur neužkliuvo. Po dviejų mėnesių atėjo brolio atsakymas, kuriame skaitome: „Dėkui už laišką. Mums stačiai saldu darosi, kad tau taip blogai sekasi. Kas gi tave iš namų vijo? Būtum gyvenęs, kaip meškos ausy. Pas mus visko yra. Jei mes už porą batukų ir sumokam 90 rublių, tai nešiojam juos pusantrų metų. Galėtume ir mes važinėti automobiliais (dirbam visi keturi), tačiau arkliu ar dviračiu yra daug saugiau. Kitą kartą parašyk, kaip suvedi galus su galais per metus, ne per savaitę, ir kaip šiais laikais atrodo paltis amerikoniškų lašinių."

SUPAISYK DABAR, KAD GUDRUS!

Mes savo tarpe turime dar tokių senosios *kartos išeivių, kurie, atvažiavę prieš pirmąjį* pasaulinį karą, dar vis nesuspėjo įsigyti pilietybės. Taigi ir mes patys beveik visi iš pradžių choru giedojome: grįšim namo, kam mums ta pilietybė! Šiandien choras *jau nutilo, ir tokioj Aemrikoj ir Kanadoj* lietuviai skuba priimti pilietybę, pakeisti pavardes (ai, šitie chorai, chorai, šitie visi dviveidiški dainavimai!...), išvirsti „amerikonais". Dar vieni kitus net paragina *paskubėti mesti senąsias plunksnas.* Nesiryždami čia svarstyti, ar taip, ar kitaip turėtų būti, pateikiame nuomonę Pr. N-do, išspaus dintą „Dirvoje" (Nr. 12). Jis primygtinai siūlo nežiūrėti jokių patriotiškų sentimentų.

„*Kai kurie patriotai*", rašo *jis*, „kažkaip jaučiasi nejaukiai, nes sako: atsižadėti savo valstybės ir nutraukti visus ryšius su Lietuva, atrodo, lyg būtų savo tautos ir valstybės išdavystė. Paviršutiniai žiūrint atrodytų lyg ir taip, bet tikrenybėje taip nėra. JAV įstatymai nei įsigyvenusios tradicijos neužgina savo piliečiams palaikyti ryšius su savo giminėmis bei gimtąja šalimi, neužgina jokių šalpos darbų, jei tik šio krašto piliečiai neįsivelia į svetimųjų kraštų politiką ar slaptas tų šalių organizacijas. Tapus šios šalies piliečiu, įsigyjamos visos šios šalies piliečio teisės, beveik lygiai su ča gimusiais: renkant šios šalies valdžios pareigūnus, gaunant valdiškus darbus ir tt. Patapus šios šalies piliečiu, galima daug daugiau padėti savo senajai tėvynei jos sunkioje kovoje už savo gyvybę ir nepriklausomą gyvenimą."

„Kaip pavyzdį mūsų naujai atvykusieji gali paimti iš senosios kartos tautiečių, kurie, būdami šios šalies piliečiais, nenutraukė ryšių su savo gimtuoju kraštu ir labai daug prisidėjo prie Nepriklausomos Lietuvos atstatymo. Jie ir dabar labai daug kuo prisideda prie Lietuvos laisvinimo darbo. Taigi pilietybę reikia gauti. Ir ją įsigydami nepamirškite ilgas, uodeguotas, neištariamas pavardes sulietuvinti, o trumpas, grynai lietuviškas, neiškraipyti ir nebandyti suamerikoninti."

AR SKAITĖT?

Puikus Paukštelio romanas „Kaimynai" — 240 psl. — 18 šil. 4 p. Daumanto Partizanai už Geležinės Uždangos — 18 šil. 4 p. Kun. Burkus — „Teresė Naumanaitė" — 22šil. Parašiusiems išsiunčiama knygas nemokamai turimų knygų katalogas. Parašykite: D. Daunoraitė, 49, Thornton Ave., London W. 4.

PASIUTUSI ŠUNKNYGĖ

Beveik kiekvienas kraštas, be tikrosios, dar turi ir kitokios literatūros, kaip ją yra apibūdinęs vienas rimtas anglų dienraštis. Tai vis tokios knygos, kurių dalį matome *laikraščių kioskuose — viršeliuose* apynuogės moterys, čia revolveris, čia vėl koks nors ypatingas ženklas ar pavadinimas, rodantieji, ką skaitytojas užtiks skaitydamas. Tai vis tuščia, pigi, nenaudinga, net žalinga knygelė, *bet ji turi savo skaitytojus ir policija* neranda tokiose nieko, dėl ko galėtų prikibti, iškelti platintojams bylas, o visą tokioje spaudoje sudėtą „išmintį" sunaikinti.

Bet yra dar ir kitokios rūšies literatūra, kuri, kaip pažeidžianti viešąją dorovę, neleidžiama pardavinėti ar kitaip skleisti (per šios rūšies literatūros bibliotekas). Domėdamasis knygos reikalais, esu pasirinkęs kiek iškarpų iš anglų laikraščių, kur aprašoma, kaip policija užklupo tūlą kiosko savininką, pardavinėjusį nemoralias knygas, ar privačios bibliotekėlės laikytoją, besivertusį šitokių knygų nuomojimu skaitytojams. Šitokių istorijų galas vienas: rastieji leidiniai sunaikinami, o savininkai nubaudžiami. Laisvei, aišku, turi būti ir yra ribos net ir laisviausiuose kraštuose.

Šitų dalykų visiškai nerašyčiau čia, jei ne vienas nepaprastas atsitikimas. Kai kuri lietuviškoji spauda pradėjo reklamuoti jau, o kai kuri bent minėti The International Press išleistą, Milton Stark į anglų kalbą išverstą, Amerikoje „Naujienų" spaustuvėje atspaustą J. Jasmino pornografinį šlamštą „A kiss in the dark".

Apie pačią tą knygelę nebūtų ko rašyti, nes nemaža jos dalis skirta lovos istorijoms. Stebina gal kiek tai, kodėl ji išleista angliškai. Galima, žinoma, įvairiai spėlioti: gal autorius bando savo supuvusią „kultūrą" nešti tiems jauniems lietuviams, kurie nebemoka lietuviškai, vadinas, senųjų Amerikos lietuvių vaikams. Toks prileidimas tiesiog baisus ir verčiąs šaukti liudininkais Sodomą ir Gomorą: su tremtinių pasirodymu bando veržtis ir supuvimo reiškiniai. Galima taip pat spėlioti, kad autorius ieško pasipelnyti, gal pagaudyti ir angliškai kalbančiųjų tautų tarpe pornografinės literatūros mėgėjų. *Tik tuomet:* kam gi prisireikė tos lietuviškų laikraščių talkos Amerikiečiai ir anglai lietuviškų laikraščių neskaito. Vadinas, pirmasis spėjimas bus bene teisingiausias: tėvelis dar paskaito lietuviškai, o sūnelis ar *vaikaitis, kai tėvelis* paskaitys reklamą, gal susigundys nupirkti Jasmino „menišką" knygą, ypač...

Taigi ypač, kad ta knyga aplanke turi bent du kartus, o trečią kartą įvade minimą įrašą, jog šią knygą, 1937 metais išleistą Lietuvoje, anuometinis diktatūrinis vidaus reikalų ministeris valstybinio ir tautinio saugumo sumetimais konfiskavęs. Pats aš dėl ministerio tokio žygio, dėl tokios demoralizuojančios knygos *konfiskavimo, esu labai p* tenkintas (visą brudą reikia naikinti!).

Vidaus reikalų ministerio už šį žygį vainimas diktatūriniu rodytų taip pat, kam ši angliškoji jos laida taikoma. Kad Ramono „Kryžių" vertėjas ir „Naujienų" leidyklos spaustuvė padėjo šitam šlamštui pasirodyti, žinoma, apgailėtinas įvykis, nes joks nei ramoniško, nei naujieniško tipo demokratas negalėtų drįsti kartoti, jog ministeris buvęs diktatūrinis, jei uždraudė Jasmino demoralizuojančią knygpalaikę. Už tai jis bravo vyras! Tik vienur šitokia reklama labai galėtų praversti: tai tarp Amerikos lietuvių komunistų, kurių vaikai nebemoka lietuviškai. Tegu jie perka, tegu pūva, kas mums darbo! Tik aš bijau, kad jos nenusipirktų ir nepradėtų skaityti vaikai tų, kurie nešvariam autoriui padėjo išleisti šią nešvarią šunknygę.

Ar kur nors vėl šitas nešvarus, dabar jau angliškan rūban įvilktas, šlamštas bus konfiskuotas, sunku pasakyti, bet jei šitaip atsitiktų, būtų apsaugotas ne vienas gal ir doras jaunuolis, kuris netyčia gali nusipirkti.

B. Kazimieraitis

ŠV. CECILIJOS CHORO KONCERTAS

Balandžio 24 d., šeštadienį, Liet. Soc. Klubo salėje teko klausytis Škotijos lietuvių šv. Cecilijos choro koncerto.

Šis choras, pradėjo danuoti prieš ketveris *metus, be abejonės jau pralaužęs pirmuosius* ledus ir tvirtai žengia lietuviškos dainos keliu.

Chora sudaro 35 dainininkai (21 moteris ir 14 vyrų). Pažymėtina, kad be dviejų „dypukų", visi choro dalyviai yra Škotijoj gimę ir ten augę lietuviai. Pati choro dirigentė — A. Varnaitytė - Mullen taip pat Škotijos lietuvaitė.

Jau ankščiau teko skaityti apie šio choro koncertus Škotijoj ir kitose vietose gražiu atsiliepimus spaudoje. Be abejo, kad choro pasirodymo buvo laukiama su nekantrumu Londone. Gaila, kad maža klubo salė negalėjo sutalpinti visų. norėjusių patekti koncertan.

Koncerto programą sudarė net 18 lietuvių kompozitorių harmuonizuotos dainos: A. Pociaus, Vanagaičio, Sasnausko, Žilevičiaus ir kitų kūriniai. Nenagrinėjant kiekvienos išpildytos dainos lygio, pažymėtina, kad beveik visas dainas choras išpildė gerai. Ypatingu įsiautimu buvo sudainuota A. Vanagaičio „Laisvės Varpas" ir Sasnausko „Lėk sakalėli". Gal nevisiškai būtų galima sutikti su Žilevičiaus „Anoj pusėj ežero" interpretacija — maršo tempas, bet čia jau grynai dirigentės skonio reikalas. Kaikuriose dainose pvz., J. Žilevičiaus „Laisvės daina", buvo justi intonaciniai nukrypimai, tačiau, turint galvoje choristų nuovargį kelionėje Londonan, šitai jiems visiškai atleistina. Del neproporcingo balsų pasidalinimo, dažnai jaučiamas moterų (sopranų)balsų dominavimas, ypatingai f ir f. f. vietose. Gražaus saskambio choras pasiekęs p. p. vietose. Gal būt, kad ir su esamais chore vyrų balsais, daugiau padirbėjus, galimą būtų atsiekti tvirtesnių — sultingesnių balsų.

Kokio muzikinio išsilavinimo yra choro dirigentė A. Varnaitytė Mullen, neteko sužinoti, tačiau jos laikysena scenoje, graži rankų plastika, puikus choro valdymas, sako, kad tai yra retų gabumų ir nebe naujokė šitame darbe.

Kaip jau ankščiau minėta, didžioji dalis choristų yra Škotijos lietuviai, gimę ir augę išeivijoj, tačiau dainuotų dainų žodžių tarimas buvo visiškai grynas.

Koncerto pavairinimui choro dalyviai: p-lė Tamošaitytė ir p. Savonis vykusiai padeklomavo keletą eilėraščių.

Apskritai paėmus, choro koncertas pavyko puikiai, ir klausytojai juo buvo ne tik patenkinti bet ir nustebinti, ką jie įrodė gausiomis katutėmis, choro dirigentei įteiktapuokštės gėlių.

V. MAMAITIS.

JAU ATSPAUSDINTAS ANTRAS TOMAS LIET. ENCIKLOPEDIJOS

NAUJAI UŽSISAKANTIEJI TUOJ PAT GAUNA PIRMĄ TOMĄ

Lietuvių Enciklopedijos leidėjas J. Kapočius praneša, kad antras tomas Enciklopedijos jau atspausdintas ir siunčiamas prenumeratoriams. Anglijoje gyvenų lietuviai, užsiprenumeravę Enciklopediją, prašomi už antrąjį tomą įmokėti prenumeratos mokestį Enciklopedijos atstovei — D. Daunoraitei

Antrojo tomo, kaip ir pirmo, kaina 56 šilingai, įskaitant ir persiuntimo išlaidas.

Šeimadienio RIMTAI

ROŽANČIUS

1917 m. gegužės 13 d., kai vidurdienį Fatimos bažnyčios varpas skambino Viešpaties Angelui, trys maži piemenėliai nustojo žaidę, kad sukalbėtų rožančių. Kaip tik tuo metu jiems apsireiškė Švč. Marija, laikydama rankoje rožančių.

Liepos 13 d., kai Cova da Iria susirinko apie keturi tūkstančiai žmonių, vaikai, laukdami apsireiškimo, vėl kalbėjo rožančių. Jiems apsireiškusi Švč. Marija trečiąjį kartą pabrėžė:

— Jūs turite kalbėti rožančių kiekvieną dieną Rožančiaus Karalienės garbei, kad išmelštumėte pasauliui taiką ir karo pabaigą, nes tik Ji gali tai suteikti.

Tuo pačiu metu, paprašyta pagydyti ligonį, Marija pažadėjo su sąlyga, jei jis kasdien kalbės rožančių.

Rugpjūčio 13 d. Dievo Motina vėl ragino:

— Jūs turite kalbėti rožančių kiekvieną dieną...

Kiekvieno apsireiškimo metu Marija priminė reikalą kalbėti rožančių. Galų gale paskutinio apsireiškimo metu (spalio 13 d.) Ji pasisakė esanti Rožančiaus Karlienė, atėjusi į žemę paraginti žmones pakeisti savo gyvenimą ir kasdien kalbėti rožančių.

REIKALAVIMŲ CENTRE — ROŽANČIUS

Taigi, galima padaryti šią išvadą: Fatimoje Švč. Marija reikalavo trijų dalykų: atgailos, rožančiaus ir Nekalč. Marijos *Širdies garbinimo.* Tačiau visų tų reikalavimų centre — kasdien kalbėti rožančių.

Kai vienas žmogus klausė Jacintą, ko Marija reikalavo apsireiškimų metu, mažoji mergaitė atsakė:

— Rožančiaus Karalienė ypatingai patarė mums kasdien kalbėti rožančių, po kiek vienos paslapties pridedant šią trumpą maldelę: „O mano Jėzau, atleisk mums mūsų kaltes, gelbėk mus nuo pragaro ugnies, vesk visas sielas į dangų ir ypatingai padėk tiems, kurie labiausiai Tavo gailestingumo reikalingi".

Dr. Formigan, kuris pirmas *išnagrinėjo* visą Fatimos apsireiškimų eigą, rašė:

— Fatimos reikalavimai gali būti pasakyti dviem žodžiais: rožančius ir atgailos!

MAŽIEJI RĖGĖTOJAI IR ROŽANČIUS

Gegežės 13 d. Madona pažadėjo, kad Pranciškus nueis į dangų, jei jis dažnai kalbės rožančių. Šitoji naujiena taip jį pradžiugino, kad jis sudėjo rankas ant krūtinės, pakėlė akis į dangų ir sušuko:

— O, Švenčiausioji Mergele! Rožančius! Aš jų kalbėsiu tiek, kiek Tu nori!

Paparstai visi trys vaikai kalbėdavo rožančių kartu. Tačiau Pranciškus tuo nebuvo patenkintas ir dar atskirai kalbėdavo. Dažnai jis palikdavo mergaites bežaidžiant čias, o pats nueidvo į šalį.

— *Pranciškau*, ką tu veiki? — kartą juodvi paklausė.

Vietoje ką atsakęs, jis parodė joms rožančių.

— Eikš truputį pažaisti su mumis. Paskui mes visi kartu pasimelsime!

— Paskui? Aš turiu kalbėti ir dabar, ir paskui, — atsakė devynerių metų berniukas. — Ar jūs atsimenate, kad Madona sakė, jog aš turiu kalbėti daug rožančių?

Jis kasdien sukalbėdavo aštuonis ar devynis rožančius, neminint dažnai kartojamų angelo išmokytų maldų.

KNYGŲ BUS, JEI PIRKSIME

Knygų iš tiesų bus dar, jei susiras joms pirkėjų. Štai viena tik „Terra", kurios leidinys, Bern. Brazdžionio **Didžioji Kryžkelė**, laimėjo praeitų metų literatūros premiją, ruošiasi šiais metais išleisti bent kelioliką knygų(apie kitas leidyklas neturime konkretesnių duomenų). Jau iki šiol ji šiais metais išleido V. Krėvės **Rytų pasakas** ir kolektyvinį didelį biografinį darbą **Mykolas Sleževičius**. Jau spausdinama ar net baigima spausdinti J. Blekaičio eilėraščių rinkinys **Vardai vandenims ir dienoms**, Gogolio **Mirusios sielos**, B. Sruogos **Milžino paunksmėj**, J. Aisčio **Apie laiką ir žmones**. O toliau artimesniame ir tolimesniame plane numatyti išleisti šie dalykai: V. Krėvės **Dangus ir žemės sūnūs** (du tomai), J. Savicko **Žemė dega** (du tomai), J. Aisčio **Poezija**, A. Miškinio **Lyrika**, L. Dovydėno **Naktys karališkėse**, J. Steinbecko **Perlas**, S. Salminen **Kotryna** (du tomai), K. Borutos **Mediniai stebuklai**, A. France **Dievai trokšta**, K. Hamsuno **Panas**, Vydūno **Prabočių šešėliai**, I. Simonaitytės **Pavasarių audroj** ir J. Mikuckio **Rinktinė**.

Na, kaip jau žinome „Tremties" artimiausias planas yra duoti du stambius dalykus: R. Spalio **Ant ribos** ir mūsų klasikų ir šių dienų rašytojų rinktinę novelių ir apysakų rinkinį **Gintarai** (joms renkama garbės prenumerata). Taip pat ir kitos leidyklos nenustoja dirbusios.

BR. DAUBARAS

Dešimtas tęsinys

MEDINĖ ŠIRDIS

Nuo pat mažens Vladis žinojo jauniausios jų šeimos narės, sesers Ninos silpnybę — gailestingumą ir biaurėjimąsi viskuo, kas nešvaru, *žema ir nedora. Motina visada ją užtardavo* ir stengdavosi nuslėpti brolių ir jų gatvės draugų miesto padugniškas išdaigas, kuriomis dažnai jie erzindavo „išsigimėlę" seserį, bijančią varlės, kraujo ar sausame *grindinio smėlyje besiraitančio slieko.* Šią Ninos silpnybę dažnai išnaudodavo trimis metais už ją vyresnis brolis Vladis, ypač tada, kai jis, neturėdavęs pinigų ir jausdavęs, kad ji restorane už lėkščių ir puodų plovimą *yra gavusi keletą litų. Šiuo kartu jis nutarė* išgauti iš jos tiek, kiek tik ji turinti, kankindamas jos akivaizdoje neseniai sugautas zyles. Turėdamas sadistinių polinkių, kartais tik šiam jausmui patenkinti, jis kibdavo prie sesers be mažiausio reikalo. Juo labiau jam buvo smagu ją kankinti, kai iš to jis matydavo naudos. Šį kartą jis jau buvo tikras, kad užmušamos zylės ištrauks iš jos kišenės kelis litus, kurių visada jam stigdavę. Mintyse jis jau apskaičiavo, kiek ji galinti turėti, ir kaip jis už tuos pinigus galėsiąs paužti. Gaudydamas narvelyje antrąją zylių porą, jis šaipydamasis kreipėsi į seserį:

— Tu gailiesi zylių, o nesigaili savo brolio, kuris daugiau nori valgyti, negu zylės gyventi. Duotum man 10 litų, ir visas zylių pulkas būtų tavo. Šeštadienį tu vėl gausi *dešimts litų, bet iki to laiko aš ne tik zyles,* bet ir kuosas būsiu suvalgęs.

Janina tebestovėjo rankomis užsidengusi veidą. Ji visiškai negirdėjo brolio žodžių. Tik kai narvelyje ėmė daužytis gaudomi *paukšteliai, ji atspeikėjo ir, pasisukusi nuo* brolio, pakėlė suknelės kraštus ir iš kojinę prilaikančio raiščio išėmė visos savaitės algą — dešimties litų banknotą.

— Imk!....

Brolis skubiai ištraukė iš narvelio rankas ir čiupo pinigus, tarsi bijodamas, kad ji nepakeistų sprendimo. Ta pačia akimirka jo galvoje jau įsigyvendino visi tie planai ir malonumai, kuriuos jis galėsiąs patirti išgavęs iš sesers pinigus. Dabar jis nebegalvojo nei apie zylių kepimą, nei apie apiplėštą seserį. Jis įbėgo į kambarį, užsipylė ant nešvarių rankų Faustino Flerance gamybos plaukams tepalus, patrynė juos delnuose ir perbraukė kelis kartus per šiurkščius, seniai neplautus, plaukus. Išbėgdamas iš namų stabtelėjo prie durų ir žiūrėdamas į narvelius, pasakė ten tebestovinčiai seserei:

— Nebūk kvaiša, aš jų nebekepsiu. Jei šaltis kris, rytoj išnešęs už jas gausiu dvidešimt penkis litus ir tada tau atiduosiu.... Palesink jas ir kuosoms vandens įpilk! Nedrįsk man jų išleisti! Jei jos iš čia išskris,— išskrisi ir tu.... — pagrasė jis kumščiu ir, trenkęs durimis, išlėkė kieman.

Kai ten nugirždėjo brolio žingsniai, mergina priėjo prie suolo, ant kurio typsojo dvi užmuštos zylės. Iš jų snapelių išsiveržęs lašelis kraujo plona gyja nusitęsė iki *plunksnelių. Balkšvas vokelis užsitraukęs* tik iki pusės akies lelytės dengė neseniai žvalų zylės žvilgsnį.

— Gal jos dar gyvos? — vilties kibirkštėlė perbėgo mergaitės mintyse ir ji baimingai paėmusi į rankas paukštelį, priėjo prie vandens kibiro. Stikline pesė, musi vandens pražiodė kietai užveržtą snapelį, pildama šaltą vandenį. Vanduo bėgo per jos pirštus per zylės galvą, mirkydamas plunksnas. Sušlapusi galvelė dar daugiau susitraukė ir jos žvilgančios mažytės plunksnelės nebeteko pirmykščio blizgėjimo. Mergaitė liovėsi pilusi vandenį. Paėmusi paukštelį į rieškučius, ji prisikėlė jį iki pat lūpų ir tankiai kvėpuodama pūtė šilto oro srovę, tarsi norėdama iš savęs perduoti gyvybės dalį brolio užmuštai zylei...

Pusrūsio viršutinę lango dalį apšvietė trumpos dienos saulės spinduliu pluoštas. *Kalinamos zylės gyviau ėmė čirškėti,* kai saulės spinduliai užkliuvo jų kalėjimus. Janina liovėsi gaivinti mirusias. Ji nunešė jas į brolių kambarį ir, patiesusi iš sąsiuvinio išplėštą popieriaus lapą, paguldė vieną greta kitos. Apočioje, prie pat ištysusių paukštelių kojų paprastu paišeliu užrašė:

„Grįšiu, kai jos atgis..

Nina"

Kieman išnešusi pirmuosius narvelius, ji skubiai sugrįžo virtuvėn likusių dviejų. Kai visi keturi narveliai buvo lauke, mergina atidarė dureles. Dalis zylių ta pačia akimirka purptelėjo laisvėn, kitos, tarsi nepasitikėdamos *siūloma laisve, straksėjo lakteliuose.* Janina įkišo ranką ir švelniai pagavusį paukštelį, pamėtėdavo į viršų, džiaugsmo žvilgsniu palydėdama kulkos greičiu nuskrendantį laisvėn. Tik pati mažoji juodagalvė zylė, išmesta į orą, skristelėjo puslankiu ir tūptelėjo čia pat kieme augusiame serbentų kelman, garsiai cypdama, lyg būtų nepaenkinta atgautaja laisve, ar nenorėdama skirtis nuo ja išlaisvinusios mergaitės. Paleistos kuosos suplasnojo sparnais ir, apsukusios platų ratą, nusileido ant triaugščio kaimyninio namo stogo.

Kuklią savo mantą Janina sutalpino mažame, nusitrinusiais šonais kardoniniame lagaminėlyje ir perrišo mazgėta virvele. Paukščiams išskridus, kambariuose buvo dar tuščiau ir baugiau. Ji bijojo viena ilgiau čia pasilikti, ir norėjo kuoskubiausiai išbėgti iš pusrūsio, kuriame ketveris metus gyveno. *Kiekvienas mažmožis, kiekvienas na*mų rankandas priminė jai mirusią motiną. Jai atrodė, kad tuoj pat prasivers durys ir ten pasirodys motina, klausdama, kur ji dabar išeinanti. Paskutiniųjų dienų pergyve*nimai toje atsisveikinimo minutėje* vaizdžiai perbėgo jos mintyse. Jau su lagaminėliu eidama pro virtuvę Janina stabtelėjo ties ta vieta, kurioje aną naktį buvo įsitvėrusi nepažįstamo jaunuolio rankos, bijodama *įžengti į motinos kambarį.*

— Ir ji, kaip ir tuos paukščius, turiu paleisti laisvėn... pagalvojo, užtrenkdama duris, už kurių liko tik dvi brolio užmuštos zylės...

(b. d.)

Europos Lietuvių Kronika

LONDONAS

IŠVYKO ŽENEVON

DBLS Centro valdybos vice-pirmininkas ir nuolatinis „E. Lietuvio" bendradarbis, prof. St. Žymantas, išvyko Ženevon.

ŠOKĖJŲ GRUPĖ IŠVYKSTA DUBLINAN

Sekmadienį, gegužės 2 d. 8 val. vakare Londono lietuvių šokėjų grupė, vadovaujama J. Alkimavičiaus, išvyksta į tarptautinį šokių ir dainos festivalį Dublinan, kur mūsų šokėjai turės pasirodyti keturis kartus. Festivalis užtruksiąs visą savaitę. Atidarymo dieną Dublino miesto gatvėmis įvyks visų dalyvaujančių tautų eisena su vėliavomis. Mūsų devintukas taip pat dalyvaus eisenoje su trispalve. Lietuvių šokėjų grupę, kurią be jos vadovo J. Alkimavičiaus sudaro: dvi sesės Bulaitytės, Rita Daunoraitė, O Petkevičiūtė, J. Seniušytė, L. Bungarda, S. Bosikis, P. Žilinskas ir akordeonistas Zeniauskas, pasikvietė Airijos Dainos ir tautinių šokių d-ja.

Atvelykio sekmadienį šokėjai viešai pasirodė Soc. Klubo salėje, kur jiems buvo palinkėta sėkmingai atlikti nelengvą reprezentacinį darbą įvykstančiame festivalyje.

Sekmadienį, gegužės 2 d., 6 val. vakare šokėjai renkasi Lietuvių Namuose, iš kur po valandos išvyksta kelionėn.

Būtų malonu ir gražu, kad Londone gyvenąs jaunimas susirinktų tą vakarą jų palydėti ir padrąsinti ryžtingai ir sėkmingai atlikti pasiimta Lietuvos vardo garsinimo Airijos sostinėje.

MOTINOS DIENOS MINĖJIMAS LONDONE

Sekmadienį, gegužės 2 d., Londono Vaidila ruošia Motinos Dienos minėjimą 11 val. Parapijos bažnyčioje pamaldos už mirusias ir gyvas lietuves motinas. 7 val vak. Soc. Klubo patalpose, 345 a, Victoria Park Rr. paskaita ir motinos vakarienė. Motinos dienai paminėti kviečiami tiek londoniečiai, tiek apylinkių lietuviai atsilankyti minėjiman.

PASKAITA

Šeštadienį, gegužės 1 d., 7 val. vak. Lietuvių Soc. Klube, 345a, Victoria Park Rd. J. Vilčinskas skaitys paskaitą „Socialistų vaidmuo kovoje dėl Lietuvos Nepriklausomybės". Svečiai maloniai kviečiami.

NEGAVUSIEJI

Prieš pat Velykų šventes **Nidos knygų klubas** išsiuntė Anglijoje gyvenantiems lietuviams, daugumoje „E. Lietuvio" skaitytojams, pirmąją Klubo knygą „Žalgiris", kurios kaina tik 3 šilingai. Didžioji dalis skaitytojų jau atsiliepė. Šiuo metu vienas kitas „E. Lietuvio" skaitytojas nusiskundė iš viso tos knygos negavęs. Nidos Knygos Klubo administracijoje pasiteiravus paaiškėjo, kad knyga buvo išsiųsta visiems „E. Lietuvio" skaitytojams. Galimas dalykas, kad pasiųstos knygos galėjo dingti pašte, arba dėl vienos kito administracinės techniškos klaidos nepasiekė adresato. Norintieji knygą gauti, prašomi tuo reikalu parašyti Nidos Knygos Klubui, 43. Holland Park, London, W. 11., arba užpildyti šiame numeryje atspausdinto skelbimo atkarpėlę ir ją prisiųsti Klubui.

PADĖKA

DBLS Centrinio skyriaus valdyba nuoširdžiai dėkoja Skotijos šv. Cicilijos choro dirigentei A. Varnaitytei-Mullen ir visiems choristams už puikų koncertą. Centrinio Skyriaus Valdyba reiškia padėką visiems talkininkams, prisidėjusiems darbu prie koncerto suruošimo, o ypač Liet. Namų Direkcijai už nemokamai duotus svečiams — choristams pietus, Liet. Socialinio Klubo Valdybai už nemokamai duota koncertui salę ir vakarienę, o Londono Lietuvių Parapijos Komitetui už suruoštus sekmadienio atsisveikinimo pietus. Nuoširdi padėka ir tiems pavieniams londoniečiams lietuviams, suteikusiems choristams nakvynę ir globą.

DBLS Centrinio Skyriaus Valdyba

VIEŠĖJO ŠVEICARIJOJE

Junioras A. Vilčinskas, bebaigiąs vidurinįąją mokyklą Londone, su Westminster City mokyklos auklėtiniais dvi savaites praleido Šveicarijoje, kur jie buvo supažindinti su to krašto žymesniomis vietovėmis. Reikia pastebėti, kad anglų mokyklos, ypač vyresniosioms klasėms ruošia dažnai išvykas į Europos kraštus, kur akivaizdžiai mokiniai supažindinami su krašto žinomybėmis. Lietuvių vaikai, lankydami mokyklas, taip pat turi progos šiose kelionėse dalyvauti.

SAUSRA LONDONE

Nepaprastai šaltas ir sausas pavasaris jau įkyrėjo D. Britanijos sostinės gyventojams Londone jau 20 dienų, kai nebuvo lietaus kritulių. Metereologijos stotis praneša, kad šiomis dienomis gali pasibaigti ilgai užtrukusi giedra ir tikisi susilaukti lietaus, o su juo ir oro atšilimo.

CANNOCK

Šioje, išimtinai vyriškoje lietuvių stovykloje, šį sekmadienį, gegužės 2 d., kun. J. Kazlauskas laikys pamaldas. Po pamaldų ruošiamas kuklus Motinos dienos minėjimas. Cannokiečiai lietuviai, pasikvietę artimuosius draugus, prašomi dalyvauti pamaldose ir minėjime.

MANCHESTERIS

SIDABRINĖS VESTUVĖS

Velykų pirmąją dieną Manchesterio lietuviai — Justinas ir Magdelena Navickai savo namuose atšventė 25-rių vedybinio gyvenimo sukaktį. Svečių tarpe buvo kun V. Kamaitis, savanoris-kūrėjas A. Šukys (iš Bradfordo), mokyt. D. Dainauskas, Manchesterio Liet. Klubo p-kas A. Kuzminsks, artimesnieji kaimynai lietuviai ir keli bendradarbiai anglai.

Sukaktuvininkai, kaip viena pavyzdingiausių Manchesterio lietuvių tarpe šeima, susilaukė gražių sveikinimų ir dovanų. Linkime, kad gerbiami sukaktuvininkai, atšventę sidabrines vestuves tremtyje, susilauktų dienos, kada galėtų grįžti į savo mielą ūkį, paliktą gražioje Suvalkijoje.

Dalyvis.

„NENULEISIM VĖLIAVOS"

— Kur gauti bilietą! — šitoksai pereitą šeštadienį Londono lietuvių lūpose buvo klausimas, kai jau prieš savaitę p. Liūdžiaus krautuvėje ir Centrinio skyriaus iždininko kasoje nebebuvo nė vieno bileto į Skotijos Lietuvių šv. Cecilijos choro koncertą. Nežinia, kokia burtiškoji lazdelė paveikė ne tik londoniečius, bet ir tolimos provincijos lietuvius, nes šį kartą ir be didelės reklamos jie užgriuvo Soc. Klubo salę, kurioje įvyko tolimų svečių, senųjų vėliavnešių, lietuviškos dainos koncertas. Nejauku rengėjams, kai į parengimus mažai kas atsilanko, bet, kiek iš šalies pastebėjau, šį kartą Centrinio skyriaus valdybos narių veidai gerokai per kelias dienas ištyso, kai iš visų pusių puolė juos: — Duokit bilietą į koncertą! O tų biletų ir saviems nebuvo. Šitai pajutę, rengėjai, kaip gerb. skaitytojai galite įsitikinti, ėmė skelbti, kad koncertas prasidėsiąs punktualiai, ir po 7 val. nė vienas pavėlavęs nebus įleistas salėn. Dabar tik paaiškėjo numatytoji rengėjų strategija: — daugumas, kaip lietuviams įprasta, pavėluos ir, nors su biletu, nebus įleistas salėn. Tačiau šis planas sugriuvo, nes įgimtą mums įprotį vėluoti, šį kartą išpirko... choro dirigentė, kelias minutes pavėlavusi. O per tas minutes susirinkusius klausytojus kun. Gronis, choro vadovas supažindino ir su choro istorija ir su atsivežtaja programa ir su choristų 14 valandų kelione iš Škotijos į Londoną. Iš kelių kun. Gronio sakinių, jau buvo galima susidaryti vaizdą, su kokiu pasišventimu šie mūsų senieji vėliavnešiai dirba lietuviškąjį darbą, nesigailėdami nei laiko, nei pinigo nei liuoslaikių. Kun. Gronio žodžius tuoj pat patvirtino tikrovė, kai grakšti dirigentės A. Varnaitytės — Mullen ranka mostelėjo chorui. Viena po kitos žavesnė garsais, prasmingesnė žodžiais skambėjo lietuviška daina, dažno ausyse labai seniai, o tūlo ir visai negirdėta, nauja, uždeganti, žavinti ir priverčianti ilgam ilgam susimąstyti. Jie, senieji išeiviai, daugumas senųjų išeivių, ne varu, be savo valia išvykusių, atžala, ragina savo pasiryžimu ir kruopštumu „nenuleisti vėliavos", nes mes „grįšime ten"... plušdami po keturias dienas savaitėje į lietuviškos dainos repeticijas. Kai savųjų nebeprisišaukia, jie šaukiasi škotų, vedusių lietuvaites, talkos! Ir vėl reikia susimąstyti ir paklausti savęs: kuris mūsų, prisiekusių dirbti Lietuvai ir lietuvybei, pasiryž šiandien per šešis mėnesius po keturias dienas savaitėje ateiti ar iš toliau atvažiuoti į lietuviškos dainos repeticiją?! Prisipažinkime, kad nedaug atsirastų. Senieji Škotijos lietuviai iš kartos karton nenuleidžia lietuviškos vėliavos ir šitai jie įrodė savo ryžtu ir darbu, atvykę koncertuoti Londonan.

— Jūsų daina, — kaip padėkos žodyje pareiškė patarėjas Balickas, — perkelia mus į Nemuno šalį, ji guodžia mus ir stiprina sunkiame tremties kelyje." Ir iš tikrųjų, Škotijos lietuvių choras vaizdžiai mums parodė, kad ir po šimto metų, jei lietuvis nori, jis niekad nenuleis vėliavos ir liks lietuviu tol, kol jo lūpose skambės lietuviška daina, primenanti jam, kad „Mes grįšime ten..."

Br. Debikonis

Tylus Balsavimas...

Prieš Velykas lietuviai, gyveną Anglijoje, Vokietijoje, Prancūzijoje, Šveicarijoje, Danijoje ir kit. Europos kraštuose, gavo pirmąjį Nidos Knygų Klubo leidinį „Žalgiris" su atitinkamu laiškeliu, kuriame prašoma tik vieno dalyko: pastatyti kryželį vienoje iš trijų kletkučių: pirmoji teigiama, antroji— atsiskaitoma tik už pirmąjį leidinį, trečioji — neigiama. Apie 600 teigiamų atžymėjimų jau grįžo; apie 150 — nei taip, nei ne; 60 — ne! Iki šiol neatsakiusių — 200. Reikia tikėtis, kad ir šie du šimtai atsilieps, įsijungdami į „balsavimą". Šiuo kartu jau nebegalime kalbėti apie knygos brangumą, nes ir mažai uždirbančiam — 3 šilingai ar DM1.80 mėnesiui nėra suma, kuri sudarytų ir kukliame biudžete spragą. Šiuo kartu mes tik balsuojame: norime turėti lietuvišką knygą už 3 šil. per mėnesį, ar nenorime? Balsavimai eina prie pabaigos ir, „balsų komisijai" suskaičius pasisakymus, matysime, kaip esame pasiruošę atšvęsti savosios spaudos atgavimo 50 metų sukaktį.

Kaip matome iš jau „balsavusiųjų" pasisakymų, didžioji dalis pasisako teigiamai ir, pasiskaičius laiškus, **atrodo, kad iš pasiųstų** Anglijoje atsilieps teigiamai 80 procentų. Jei šitoksai procentas atsilieptų ir iš kitų kraštų, o ypač jei broliai amerikiečiai tokiu procentu dalyvautų „balsavimuose" — Nidos Knygų Klubas galėtų tęsti pasiimtą darbą.

Tikėkimės, kad po savaitės galėsime paskelbti „noujosios partijos" lietuviškoji knyga balsavimo rezultatus.

Dėl vietos trūkumo negalime paskelbti visų atsiliepimų, kuriuos Nidos Knygų Klubas yra gavęs. Štai keliolika ištraukėlių:

—Širdingai ačiū už knygą. Gražus sumanymas — P. Bielskis. — Nuoširdžiai dėkoju už knygą. Būdamas labai blogoje būklėje — nuo klubo atsisakau — P. S-tis. — Laukiu sekančios. Sekmės. Žemaitaitis. — Iš visos širdies džiaugiuos tokiu gražiu sumanymu — K. Vaitkevičius. — Laukiu sekančios knygos. Linkiu sekmės. J. Urbonas. — Aš jau šią knygą perskaičiau. Laukiu prisiunčiant sekančios. Pečkaitis. — Prašau mane įrašyti į narius. Geriausi linkėjimai Plukas. — Didelis ačiū. Siųskite sekančią E. Pakėnas. — Ačiū už malonią staigmeną. Siųskite ateityje C. Navickas. — Tikiu, kad šiuo keliu pavyks ir kiečiausiai užšalusį ledą susprogdinti J. Miciuta. — Ta pačia proga linkiu daug sekmės darbe A. Kubilius. — Prisiųskite ir mano vaikams lietuviškai pasimokyti knygų. Gramatika būtų labai gerai K. Vitkauskas. — Nepamirškite manęs ir ateityje. Linkiu didžiausios sekmės lietuviško spausdinto žodžio darbe Jankūnas. — Ateityje mielai remsiu šį gražų sumanymą J. Sližys. — Esu dėkingas už knygą Perminas. — Visada atsilyginsiu už prisiųstas knygas. Linkiu didžiausios ištvermės Marcinkevičius. — „Žalgirį" esu daug kartu skaitęs, bet tikiuos, kad klubas išleis geras knygas. Linkiu gero lietuviškos knygos darbe pasisekimo. Kernavickas. — Dėkoju už labai vertingą knygą „Žalgiris", kurią su malonumu perskaičiau. Linkiu, kad šimtai lietuvių įsijungtų į Nidos Knygų Klubo skaitytojų eiles Jonkaitis J. — Labai būsiu dėkingas už gerą patarnavimą ir ateityje prašau siųsti Grablys. — Esu dėkingas ir su malonumu remsiu Nidos Knygų Klubą J. Akavitas. — Nariu nebūsiu, bet už kiekvieną prisiųstą knygą sumokėsiu P. Burkštaitis. — Jūsų pradžią su didžiausiu malonumu tenka tik pasveikinti. Tačiau ne aš vienas apgailestauju dėl ateities užsimojimų: verstinės literatūros ir perspausdinimų. Laukiu pasirodant Daubaro „Duonos bejieškant", bet nesutinku priimti vertimo „1984 metai" ir perspausdinto „Pirmo Lietuvos Dešimtmečio". Šių knygų labai prašau man nesiųsti D. Mikulėnas. — Siunčiu 10 šilingų ir siųskite iš eilės išleidžiamas knygas J. Kiaušas. — Padarytas geras žygis ir bus geras pasisekimas. Bet jei bus leidžiamos silpno turinio ir tik noras pasipelnyti — daug narių atkris. Miškinis. — Labai džiaugiuos pastangomis ir pasiryžimu aprūpinti mus prieinama kaina knygomis Veršelis. — „Ir šviesa ir tiesa mūs žingsnius telydi" Jeronimas Černius.

* * *

NIDOS KNYGŲ KLUBUI

Ce siunciu 3 Pasto Orderi, reiske uz ta prisiustaja nereikalingu Knyga. Taipgi perspeju, kad daugiau nesiustute man jokiu Knygu be mano zinios, delto, jei visi teip man siustu is ivairiu Krastu, tai aiskus dalykas as neuzdirbciau tiek ir Pinigu kiek reikalinga teiktu man sumokety. O apie lietuvybi ka ce man rasote, tai tik gyvi jokai, jokis as lietuvis nebuvau, ir dabar nenoriu buti. Vokietijoje stovykloje su lietuviais buvau, taigi siek tiek pramokau lietuviska, o pavardi pakeite lietuviai.

CORBIEČIAI IR COVENTRIEČIAI ATIDARĖ EKSKURSIJŲ SEZONĄ

Kiekvieną pavasarį, o ypač vasaros metu lietuviai, gyveną provincijoje, organizuoja ekskursijas į Londoną. Pirmaisiais į D. Britaniją atvykimo metais, tokių ekskursijų beveik nebuvo. Dabar, po septynerių metų, jos vis dažnėja, nors lietuvių skaičius gerokai sumažėjo. Šiais metais ekskursijų pavasarinį sezoną pirmieji atidarė Corby ir Coventry kolonijų lietuviai. Corbiečiai, vadovaujami DBLS skyriaus pirmininko Kukanausko, Londone viešėjo tik vieną dieną, specialiai atvykę į Skotijos lietuvių choro koncertą. Ir lietuvių namuose corbiečiai svečiai viešėjo vos porą valandų, išskubėję pasižvalgyti Londono žymesniųjų vietų. Koncertui pasibaigus, jie tiesiog išvyko į namus.

Coventriečiai, patyrę ekskursantai ne tik į Londoną, bet ir kitas žymesniąsias vietas aplankę, Londone viešėjo šeštadienį ir sekmadienį. Kiek teko nugirsti ir vienos ir kitos ekskursijos dalyviai buvo labai patenkinti išgirdę šv. Cecilijos choro koncertą.

— Teko girdėti ir išeivijoje ne vieno choro koncertą, bet šis atnešė kažką naujo, iki šiol negirdėto tiek savo dainavimo technika, tiek repertuaru, juo labiau, kad prieš koncertą teko pasikalbėti su choro dalyviais ir vienas kitas jų labai silpnai kalbėjo lietuviškai, o vienas, esąs tikras škotas. Bet scenoje jų tarsena ir žodžių ištarimas buvo stebėtinas, — pareiškė grįžtant iš koncerto p. Kėdikis, Coventrio ekskursantas.

Sekmadienį coventriečiai ekskursantai ne tik patys, bet ir Lietuvių Namų gyventojus savo puikiuoju autobusu pavėžėjo Lietuvių bažnyčion pamaldoms. Važiuojant pro žymesniąsias Londono vietas L. Trilupaitis, jau susipažinęs su Londonu ir su „guido" pareigomis, vaizdžiai papasakojo, kur ekskursantams vertą apsilankyti turint kišenėje svarą ir kur „drąsus" gali jaustis, turėdamas bent šimtą kartų tiek.

Sekmadienio popietį coventriečiai praleido Lietuvių Namuose, ir saulei leidžiantis su daina atsisveikino iki sekančio karto.

Kalbant apskritai apie ekskursijas, reikia pastebėti, kad vadovai, ruošdami ekskursijas, turėtų visada iš anksto, bent prieš 2-3 savaites pranešti Lietuvių Namų administracijai, jei jie savo plane numato ekskursijos metu viešėti L. Namuose. Tada yra laiko numatytą dieną patalpų neužleisti kitiems, juo labiau, kad Namuose neįmanu tinkamai sutalpinti daugiau, kaip 30-40 svečių. Ekskursijos pasisekimas priklauso ir nuo to, kaip yra paruoštas planas: kas numatoma verta aplankyti, kiek ūrima laiko ir pan. Todėl ekskursantams, atvykstantiems į Londoną, patartina iš anksto susitarti dėl vadovo ir dėl kitų smulkmenų, nuo kurių labai priklauso atvykstančiųjų nuotaika ir bendras pasitenkinimas ekskursijoje dalyvavus. Besirengiantiems ekskursantams į Londoną ir jo apylinkes, mielai patalkininkausime, jei jie iš anksto parašys šio laikraščio redakcijai.

B.

COVENTRY

MOTINOS MINĖJIMAS COVENTRYJE

Gegužės 1 d., šeštadienį, 6 val. vakaro Pilot viešbučio salėje Coventrio DBLS skyrius ruošia MOTINOS MINĖJIMĄ. Be kitų, minėjimo programą išpildys dainininkė J. Liustikaitė. Dienai atitinkamą paskaitą skaitys A. Kaulėnas.

NOTTINGHAMAS

Š. m. gegužsė mėn. 9 d. (sekmadienį), Nottinghamo skyrius ruošia Motinos dienos minėjimą sekančia tvarka: 12, 15 val. pamaldos St. Patric's bažnyičoje (London Rd.), tuoj po pamaldų įvyks minėjimas parapijos salėje, kuriame skaitys paskaitą kun. J. Kuzmickis.

Pamaldose ir minėjime kviečiame skaitlingai dalyvauti.

Skyriaus Valdyba

BRADFORDAS

DBLS Bradfordo skyr. š. m. gegužės mėnesio 2 d., 4 val. p. p. sekmadienį, St. Patrik's Parish Hall, Paradise Str. rengia

Motinos Dienos Minėjimą.

Programoje mūsų rašytojai dalyvaus su savo kūryba. Maloniai kviečiame visus vietos ir apylinkių tautiečius skaitlingai dalyvauti.

DBLS Bradfordo sk. Valdyba

LIETUVOS ISTORIJA
LIETUVOS PAŠTO
ŽENKLUOSE!

Visų Europos kraštų pašto ženklai galima gauti prieinamomis kainomis. Papiginimas jauniesiems filatelistams — mokyklinio amžiaus

Rašyti: Mr E VILNIS. 16. Addison Rd., Kensington. London W. 14

SAVAITGALIO MOKYKLA

Beskaitydami „E. Lietuvį" pranešimus apie lietuvišką veiklą, karts nuo karto užtinkame žinutę apie veikiančias arba tik besisteigiančias lietuvių vaikams savaitgalio mokyklas. Sprendžiant iš tokių retų pranešimų, atrodo, kad nežiūrint visų susirūpinimo išlaikyti mūsų jaunoje kartoje lietuviškumą, tokių mokyklų, kuriose mūsų vaikai galėtų mokintis lietuviško rašto, yra labai mažas skaičius. Tikrumoje padėtis gal ir nėra tokia visiškai beviltiška, nes yra kolonijų, kuriose pasišventę tautiškam darbui mokytojai jau keli metai dirba šį lietuvišką darbą be jokios reklamos, tyliai ir nenuilstamai.

Vienas tokių pasiaukojančių žmonių yra dar Lietuvoje mokytojavęs žemaitis, telšiškis mokytojas Domas DAINAUSKAS Jis, nors ir nebūdamas Manchesterio gyventojas, kiekvieną sekmadienį iš Rochdalės atvyksta į Manchesterio Lietuvių klubą, kurio viršutiniame augšte atskiras kmbarys paskirtas lietuviškai savaitgalio mokyklai. Šiuo metu mokyklą lanko tik 9 mokiniai, kurių 2 yra gimę Anglijoje. Reikia tikėtis, kad po poros metų, jeigu tik patys tėvai nespės nutautėti, mokinių skaičius žymiai pakils, nes jau dabar lietuviško prieauglio skaičius beveik lygus suaugusiųjų skaičiui.

Mokytojo Dainausko pastangomis lietuviukai nemokėję savo tėvų kalbos, šiandien jau gražiai kalba lietuviškai, o „dypukų" vaikai skaito ir rašo visai taisyklingai. Be lietuvių kalbos dėstoma Lietuvos istorija, geografija, mokomasi lietuviškų dainų, eilėraščių, žaidimų ir kit. D. Dainausko vaikų sielos ir vaizduotės supratimas, įgalina perduoti vaikams žinias taip vykusiai, kad jos niekada neišdils iš jų atminties. Pvz., Birutės pagrobimas iš vaidilučių tarpo ir jos vestuvės su D. L. Kunigaikščiu Kestučiu vaikams buvo taip įdomiai perduotas, kad ir geriausias jų favoritas kovboiškų filmų herojdus — Roy Rogers su savo arkliu Trigger beliko tik šešėlis

Linkėtina, kad mokytojas Dainauskas ir ateityje su tokiu pat žemaitišku pasiryžimu tęstu savo kilnų lietuvišką darbą.

Dėkingas tėvas.

ŽALGIRIS

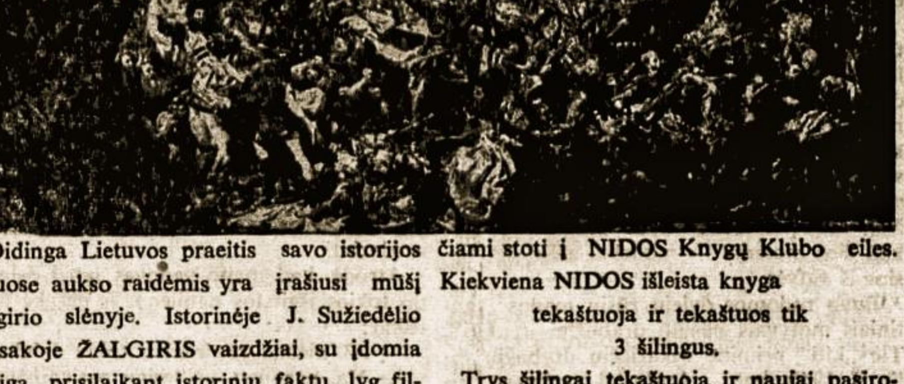

Didinga Lietuvos praeitis savo istorijos lapuose aukso raidėmis yra įrašiusi mūšį Žalgirio slėnyje. Istorinėje J. Sužiedėlio apysakoje ŽALGIRIS vaizdžiai, su įdomia intriga, prisilaikant istorinių faktų, lyg filmoje matysite Lietuvos praeitį ir Vytauto Didžiojo žūtbūtinėn kovon vedamus pulkus.

Ne vieną skaitytoją ši knyga šiandien jau pasiekė. Tie, kurie jos būtų negavę, kviečiami stoti į NIDOS Knygų Klubo eiles.

Kiekviena NIDOS išleista knyga

tekaštuoja ir tekaštuos tik

3 šilingus.

Trys šilingai tekaštuoja ir naujai pasirodžiusi istorinė apysaka ŽALGIRIS.

Kas jos dar nėra gavęs, užpildykite žemiau spausdinamą atkarpėlę ir prisiųskite NIDOS KNYGŲ KLUBUI.

NIDOS KNYGŲ KLUBUI,
3, Southern Row, London W. 10.

Prašau mane įrašyti į Nidos Knygų Klubo narių sąrašus ir prisiųsti knygą „Žalgiris".

Pavardė, Vardas ....

Adresas ....

....

....
(parašas)

1954 m. ....

Gavusieji Nidos Knygos Klubo pirmąjį leidinį „Žalgiris", kuris Anglijoje kaštuoja 3 šil., Amerikoje ir Kanadoje 1 dol, mūsų skaitytojai, gyveną kituose Europos kraštuose teiraujasi, kiek šis leidinys kaštuoja vietos pinigais. Pranešame, kad visoje Europoje jo kaina yra tik trys šilingai, kas atskiruose kraštuose sudaro:

Vokietijoje	DM 1.80
Belgijoje	Fr. 21.00
Danijoje	Kr. 3.00
Prancūzijoje	Fr. 153.00
Olandijoje	Guld. 1,65
Švedijoje	Kr. 2.35
Šveicarijoje	Fr. 1.85

Šios kainos yra pagal oficialų kursą Londone. Jei kuriuose kraštuose yra sunkumų persiųsti šitokioms sumoms į Angliją, prašome painformuoti, ir mes duosime kitus nurodymus. Iš ten kur tokių suvaržymų pinigams persiųsti nėra — prašome siųsti:

NIDOS KNYGŲ KLUBUI
43, Holland Park, London W.11.

Malenkovo Rusija

SOVIETŲ MOTERYS

Sovetų Sąjunga formuoja naujos rūšies moterį, tinkamą daugiau sunkiesiems darbams, negu grožiui ir grakštumui. Vakarų ir rytų moteris yra du didžiausi kontrastai.

— Nereikia pamiršti, — išdidžiai kalbėjo man viena rusė, — kad mes, moterys, laimėjome karą.

Sovietų moters kaip kareivio ir darbininko pasisekimo paslaptis yra ta, kad ji taikos ir karo metu buvo verčiama dirbti vyrų darbus. Dėl to moterys pasidarė daugiau raumeningesnės, muskulingesnės ir mažiau moteriškos.

Maskvoje ir jos apylinkėse būriai jaunų ir senų moterų vykdo sunkius statybos darbus. Zaparožės plieno fabrike aš mačiau moteris, dirbančias sunkesnius darbus, negu vyrai. Dniepro užtvankos direktorius man aiškino, kad vokiečiai karo metu užtvanką sunaikino ir baigdamas išdidžiai pareiškė:

— Mes atstatėme užtvanką tik su moterų darbo jėga. Iš pradžių moterys buvo silpnos ir nepatvarios, bet kietas ir sunkus darbas jas netrukus užgrūdino.

Charkove ir kituose miestuose vienos moterys taisė kelius, grindo gatves, gi kitos moterys vykdė statybos darbus. Jų bosas visuomet yra vyras, kuris yra vienintelis vyriškis visoje grupėje. Iš matytų vykdomų darbų padariau išvadą, kad sovietų moterys ne tik laimėjo karą, bet ir atstatė kraštą.

Juokaudama su viena sovietų moterimi, (mano vadovė), paklausiau, ką veikia jų vyrai.

— Jie padeda mums auginti vaikus, — ji nusijuokė.

Sovietų moterys turi taip pat sunkiai dirbti ir savo namuose, lygiai kaip lauke, gatvėje arba fabrike.

Dar didesnės kantrybės ir energijos reikalauja iš moterų stovėjimas milžiniškose eilėse prie duonos, mėsos, drabužių krautuvių, kinų ir autobusų, kurių vairuotojai irgi yra moterys. Tai jau netvarkos reiškinys. Todėl suprantama, kodėl sovietų moterys čia yra priekabios ir nekantrios. Krautuvėse aptarnavimas yra labai lėtas, gi pardavimo sistema padėtį dar labiau pablogina.

Jei nori ką nors nusipirkti, pirmiausia reikia stoti eilėn sumokėti pinigus ir gauti atitinkamą biletą, su kuriuo vėl reikia stoti į kitą eilę, kad gauti prekę. Bet jei blogai apskaičiavai ir nusipirkai per mažai dešros, tai dėl kito gabalėlio vėl turi stoti iš nauio į eilės. Todėl sovietų moteris yra labai užimta, kad ji neturi laiko ir pagalvoti apie savo grožį ir patogumus.

Maskvoje užėjau į vieną geriausių moteriškų drabužių krautuvę. Suknelės, kurios čia kainavo ne mažiau 400 rublių, buvo pasiūtos paprastai ir panašios suknelės New Yorke kainavo tik penki doleriai.

Turėjau progos pamatyti ir pati sovietinių madų šaltinį — profesinių sąjungų madų namus, kuriuose kasdien buvo rodomi naujausių madų drabužiai. Čia neparduodami drabužiai, bet turi tikslą užinteresuotiems parodyti, kokius ir kaip reikia siūti drabužius iš esančių apyvartoje medžiagų.

Platformoje pasirodė trys moterys. Tada tik supratau, kad tai yra rodomieji modeliai, kai pranešėjas pradėjo aiškinti apie jų drabužius. Viena iš modelių buvo 17 metų mergaitė, antroji — 25 metų ir trečioji — senesnio amžiaus storoka moteris. Jos atstovavo tris amžiaus grupes, kurioms buvo skiriami naujausių sovietinių madų drabužiai. Modeliai buvo ypač prasti. Atrodė, kad šios moterys — modeliai atėjo čia tiesiog iš gatvės.

Buvo rodomos dviejų rūšių mados: tautiniais motyvais pasiūti drabužiai ir „kiti". Tie „kiti" priminė vakariečių drabužių stilių iš 1940 metų. Apskritai vertinant priėjau išvados, kad čia nieko nėra naujo, sovietinės mados atsilikusios nuo vakariečių septyneriais metais.

NEŽINOMASIS BERIJA

Mano kelionė Sovietų Sąjungoje buvo pertraukta naujų įvykių Maskvoje, kurioje išoriniai atrodė neįvyko jokių pasikeitimų, bet faktinai viduje sklido gandai, spėlionimai ir propaganda apie dramatišką žlugimą Lavrentijaus Berijos, Kremliaus viešpačio Nr. 2, kuris buvo pirmoji didžiausia auka naujame po stalininiame rėžime.

Kai išvykau iš Kievo, keletą dienų prieš Berijos areštą, jis buvo skaitomas Maskvoje stipriausia asmenybe valdžioje. Po savaitės jo veidas ir vardas išnyko iš viešumos. Aš pasilikau Maskvoje, vildamasi pamatyti Berijos teismą. Kai paaiškėjo, kad dviejų savaičių bėgyje nebus nieko naujesnio, aš lėktuvu išskridau į Stalingradą, o iš čia pasileidau Volgos žemupiu į Astrachanę.

Vienoje prieplaukoje, belaukiant garlaivio, bandžiau išsikalbėti su Inturisto vadove apie Beriją. Aišku, aš gerai žinojau, kad Berija yra gimęs Gruzijoje, bet man buvo įdomu išgirsti savo vadovės nuomonę.

— Ar Berija yra kilęs iš Stalingrado?

— O ne, — skubiai ji atsakė, — ne iš čia.

— Iš kokios vietos jis yra kilęs? — vėl paklausiau.

— Aš nežinau, — truktelėjus pečius nenoriai atsakė.

Tą patį klausimą pakartojau Astrachanėje, netvarkingame ir nešvariame mieste, kuris verčiasi kaviaro prekyba. Bet nė vienas astrachanietis nenorėjo Beriją pripažinti savuoju ir nė vienas astrachanietis negalėjo pasakyti iš kur jis yra kilęs.

Per Baku sritį mūsų lėktuvas skrido taip žemai, kad vos nelietė naftos bokštų, kurie kaip tankaus miško medžiai dengė plačią, kiek tik akys galėjo matyti, apylinkę. Tai buvo įspūdingas vaizdas virš didžiausių sovietų naftos šaltinių.

Inturisto direktorius man paaiškino, kad jis negalįs sudaryti progos pasimatyti su naftos vadovais ir negalįs leisti daryti nuotraukų.

Kelionėje aš vėl grįžau prie savo senojo klausimo apie Beriją.

— O ne, — atsakė man blondinė Inturisto vadovė, — Berija yra kilęs ne iš Baku.

— Tai iš kur? — stačiau vėl klausimą.

— Aš nežinau, — ji sumurmėjo.

Iš pasikalbėjimo supratau, kad kalba apie Beriją yra tokia nemaloni ir pavojinga kaip ir apie Baku naftą.

Bet man asmeniškai buvo labai įdomu sužinoti iš pačių rusų Berijos gimimo vietą ir šį tyrinėjimą tęsiau Berijos tėviškėje — Gruzijoje.

Traukiniu atvykau į Tiflisą, Gruzijos sostinę, kuris randasi pačiame Kaukazo viduryje, tarp Kaspijos ir Juodosios jūros. Vos tik pamačiau Tiflisą, tuojau man krito į akis, kad šis miestas yra pergyvenęs kažkokią paveikslų transformaciją. Anksčiau aš jau buvau painformuota, kad Gruzija yra išpuošta Stalino ir Berijos paveikslais, kurie yra jos garsiausi sūnūs. Tačiau šiuo metu Berijos atvaizdai jau buvo dingę.

Pardavėjai ir visi kiti, su kuriais turėjau progos susitikti viešbutyje ar Tifliso gatvėse, nustebę klausiamai pažvelgdavo į mane, kai aš pradėdavau kalbėti apie Beriją.

Jie buvo labai santūrūs kalboje ir apie Staliną, nes jiems dar buvo neaišku, kaip laikytis Stalino atžvilgiu. Nors nuotaikos Tiflise buvo pasikeitusios, tačiau tas nesumažino piligrimų skaičiaus, atvykstančių pagerbti Stalino gimimo vietą Gori mieste, apie 45 mylios nuo sostinės.

Aš irgi prisidėjau prie ilgos piligrimų eilės, sudarytos daugiausia iš vaikų ir jaunuolių komunistų, kurie su didžia pagarba ir rimtimi įžengdavo į baltai nudažytos trobelės du mažyčius kambarius, kur gimė Stalinas. Stalino šeima užėmė tik vieną iš šių kambarių, kuriame stovėjo šeimos naudoti baldai: lova, skrynia, virtuvas (samavoras) ir lempa. Antrasis kambarys, kuriame anksčiau gyveno namelio savininkas, buvo tuščias, tik ant sienos kabojo Stalino motinos fotografija.

Iš trobelės gerbėjų eilė traukė į čia pat stovintį didesnį pastatą, kuriame 1937 m buvo įrengtas muziejus Stalino gyvenimui atvaizduoti.

Mano vadovas viską rodydamas pradėjo man pasakoti apie Stalino genijų.

— Jis buvo spinduliuojąs ir šviesus nuo pat pirmos gimimo dienos. Jis turėjo stebūklingą nuojautą ir pramatymą pasaulio įvykiuose. Jis turėjo...

— Palauk truputį, — aš pertraukiau, — ar jis tik nebuvo didelis oportunistas?

— Ką jūs norite tuo pasakyti? — nustebęs paklausė.

— Aišku, — aš atsakiau, — perėmęs komunistinės spaudos kontrolę, ar jis nepanaudojo jėgos savo asmeninėms pozicijoms sustiprinti.

Atrodė, kad mano vadovas labai išsigando tokios išgirstos naujienos ir pasakė apatiškai:

— Aš niekad negirdėjau tokių dalykų.

— Na, pagaliau, — tęsiau pasikalbėjimą, — ar negalėtum man pasakyti kur yra ei męs Berija. Aš klausinėjau daug žmonių ir nė vienas negalėjo man paaiškinti.

Jis paraudo, nunarino galvą ir sumurmėjo:

— Aš nežinau.

Berija išsigintas savo tautiečių, liko be tėvynės. Sekančią dieną aš palikau Tiflisą neradau nė vieno žmogaus, kuris būtų drįses man pasakyti, kad Berija buvo gimęs Gruzijoje, Merkhauli kaime.

KREMLIUJE

Augščiausio Sovieto susirinkimas, kuris oplamai įvyksta retomis progomis Kremliuje, formaliai yra prieinamas visai publikai, kaip ir kiti parlamentai. Tačiau faktinai čia įleidžiami į publikai skirtas galerijas tiktai rinktiniai augšti pareigūnai, įskaitant diplomatus ir užsienio korespondentus. Ir aš buvau viena iš tų laimingųjų, nes gavau specialų kvietimą iš užsienių reikalų ministerijos.

Kiekvienas buvo užinteresuotas dalyvauti šioje ypatingoje sesijoje, nes susirinkimas buvo sušauktas tuojau po Berijos arešto ir kiekvienas norėjo išgirsti oficialų pranešimą apie įvykius ir sužinoti kokia yra numatyta sovietų valdžios politika ateityje.

Prie Kremliaus vartų parodžiau savo kredencialus ginkluotai sargybai, įėjau per didžiuosius vartus, kuriuos anksčiau buvau nufotografavus, vėl parodžiau savo leidimą ginkluotai sargybai prie durų augščiausio sovieto pastato ir įžengiau į švarius ir gerai išblizgintus rūmus, užėmiau vietą ložėje Nr. 2, rezervuotoje diplomatams. Tai buvo puiki ložė dešinėje pusėje virš pagrindinės salės, iš kurios buvo artimiausias ir aiškiausias matomumas.

Kai tik Kremliaus lyderiai pasirodė iš užkulisių scenoje, salėje iš savo vietų pakilo 2.000 delegatų ir pradėjo ploti. Aš vos galėjau suvaldyti savyje kylantį juoką, kai pastebėjau ir Kremliaus vadus pradedant ploti.

— Kodėl jie taip daro? — paklausiau savo kaimyną diplomatą.

— Jie ploja dėkodami delegatams už plojimą, — man paaiškino.

Kai jie atsisėdo, mano draugas paaiškino:

— Žiūrėk! Tas su akiniais yra Molotovas. Sekantis šalia jo yra Vorošilovas, gi viduryje — Malenkovas, asistuojamas Chruščiovo ir Kaganovičiaus.

Už Molotovo ir Vorošilovo buvo Bulganinas, maršalo uniformoje, ir Mikojanas. Šie visi septyni ir yra vadovaujančios žvaigždės Kremliuje.

Molotovas, kuris atrodė iš visų ramiausias, buvo tylus, nelankstus ir formalus. Malenkovas ir kiti tarp savęs kolbėjosi, kai pirmininkaujantis sakė įžanginę kalbą.

— Kai dar Stalinas buvo gyvas, — vienas diplomatas pastebėjo, — jie tik retkarčiais scenoje kalbėjosi. Dabar jau pakeitė šiuo atveju politiką ir jau laisvai kalbasi vienas su kitu.

Vadovaujančios Kremliaus žvaigždės sėdėjo scenos gilumoje per tas kelias sesijos dienas, kurios buvo paskirtos naujos ekonominės įstatimdavystės svarstymui. Kai jau atėjo laikas balsuoti, tai 2.000 delegatų, vyrų ir moterų, pakėlė automatiškai rankas kaip kokios mašinos, pajutusios duotą signalą.

Paviršutiniškai stebint, atrodė, kad čia viskas vyko kaip demokratiniame parlamente, net ir su atstovų diskusijomis. Tačiau užteko ir trumpalaikio stebėjimo suprasti, kad viskas čia buvo iškreipta ir buvo vaidinimas. Delegatų kalbos buvo tik juokingas pamėgdžiojimas laisvų diskusijų ir debatų vakarietiškame parlamente. Delegatai galėjo darvti tik nereikšmingų pastabų, bet nė vienas nepareiškė ir nepasakė, kad jis balsuos prieš kurį nors įstatymą arba prieštarauja Malenkovo ir kitų politikai. Atlyginimas už toki priešišką pasisakymą delegatui būtų kalėjimas arba mirties bausmė.

Prisiminiau jaunimą, kurį mačiau ruošiamą šios rūšies „demokratijai" komunistų pionierių vasaros stovykloj Maskvos, Zaparožės, Stalingrado, Kievo ir kitose apylinkėse.

Netoli Zaparožės plieno įmonės vienoje stovykloje vaikai specialiai man padainavo šio turinio dainelę:

„Mes nemokame nei skaityti nei rašyti, bet mes dėkojame Leninui ir Stalinui už gautas knygas, iš kurių mus moko skaityti ir rašyti."

Vėliau aš turėjau progos susipažinti su keliomis knygomis ir teko konstatuoti, kad jų skaitlinga literatūra, persunkta rusų pagyromis, turi tikslą perdirbti liaudies galvojimą taip, kaip pageidauja komunistų vadai.

Augščiausio Sovieto sesija buvo įdomiausia rugpiūčio 8 d., kai Malenkovas pasakė savo pirmąją didžiąją kalbą po Stalino mirties ir Berijos arešto. Jis man padarė įspūdį kaip atsparus, bet neįspūdingas kalbėtojas laike savo dviejų valandų kalbos, kurią jis iš anksto paruoštą skaitė monotonišku balsu, nesustodamas net vandens įsigerti. Jis atleido Beriją, duodamas trumpą paaiškinimą, tuo nustebindamas kiekvieną kuris tikėjosi išgirsti kai ką daugiau, o po to piktai puolė JAV. Šiuo atveju naujasis režimas ėjo tuo pačiu keliu kaip ir senasis.

Delegatai pakilo kaip vienas kūnas ir energingai plojo. Ambasadorius Bohlen, ambasados valdininkai ir aš pakilome ir išėjome. Mes negalėjome pasilikti toj demonstracijoj, kuri buvo nukreipta prieš mus.

Tik aplankydama Sovietų Sąjungą supratau, kad sovietų valdžios didžiausia dovana vyrams, moterims ir vaikams yra leidimas išvykti iš šio krašto.

J. VARČIUS

"A THREAT TO CIVILIZATION"

Žemiau spausdiname lietuvių bičiulio Mr. E. J. Harrison'o straipsnį, kurį, progai esant, prašome duoti pasiskaityti savo draugams — anglams.

I am quite certain that when my many Lithuanian friends read the account of the circumstances attending the last minute rescue of Mrs. Evokiya Petrov at Darwin from the clutches of those two Russian armed gangsters euphemistically dubbed „diplomatic couriers", they must have marvelled with me how any supposedly civilized nation could thereafter continue to demean itself by having any further truck with the loathsome and satanic regime under whose vile orders those agents acted. How much longer, one wonders, shall we be content to tolerate in our midst alien myrmidons who, in the guise of diplomats, consular officials and what not, are in reality spies, saboteurs, kidnappers and even murderers? There has not yet been time as I write these lines for our press and public to react fully to this portentous yet edifying occurrence, although I rejoice to note that already one paper, The Evening News of April 20, has had the moral courage to pillory these thugs as our enemies. On the other hand, it is less gratifying and indeed depressing to observe that certain sections of our Left Wing press and even the leading Liberal organ devote more daily space to querulous and carping criticism of American policy and to the scoring of cheap debating points against individual American political spokesmen than to the frank recognition of the ever growing communist menace and to wholehearted denunciation of the atrocities which it engenders. I for one and I am sure all my Lithuanian friends would prefer to read more frequent exspressions of appreciation of the policy which, whatever its incidental shortcomings, is honestly trying to oppose and eventually crush this menace despite recurrent discouragement from lukwarm and faint-hearted allies. The latest evidence from Australia of the utter contempt in which the emissaries of Soviet Communism hold individual freedom and personality is nothing new to the Lithuanian and other Baltic peoples both behind and outside the Iron Curtain. It has already been anticipated by the adduction of ample proofs of fiendish cruelty against countless helpless victims in the countries now groaning under the Soviet yoke. Yet it may well be doubted whether those proofs have so far made such a startling impression upon Western readers as this single dramatic incident in which members of the British Commonwealth have played the sympathetic role of rescuers of a solitary female in dire distress. We may expect in due course, I suppose, the inevitable howl of frenzied protest from the motley crew of our sublimated highbrows, Left Wing pundits and parlour Bolshies against the summary physical treatment meted out at the air port to the two Russian gunmen by hefty Australian policemen. Those worthies rarely fail to show solicitude for the tender and injured susceptibilities of civilization's most deadly foes.

Upon a somewhat different plane, the venomous hatred they display for that great American statesman, John Foster Dulles, is in itself satisfactory proof of the measure of success he is achieving in his splendid efforts to marshal and unite the forces of Western civilization and decency against communist obscurantism and savagery not only in Europe but in Asia.

The recent parliamentary resolution on the hydrogen bomb is yet another indication of the political myopia which seems to afflict more especially Her Majesty's Opposition and its numerous dupes in the country. Personally I must confess that I have rarely read such a farrago of pompous and fatuous verbosity as this resolution bred, I should imagine, of mass hysteria partly genuine but largely artificial and politically inspired. Again I am sure that all my Lithuanian friends must smile wryly when they are told that it is the hydrogen bomb that constitutes "a grave threat to civilization". Quaint, is it not, that this illuminating thought did not strike these gentlemen so long as the tests were Russian and confined to Siberia? It is only when our greatest ally demonstrates its superiority over Russia in this domain that their concern for "civilization" and mankind generally is so raucously manifested. The truth of course is that the "threat to civilization" does not emanate from the existence of the hydrogen bomb but from world Communism harnessed by Soviet Russia, and that our only real defence against this threat is America's very possession of a hydrogen bomb which we have every reason to believe is much more powerful than its Russian counterpart. And only well-meaning and starry-eyed idealists, political morons, deliberate fellow-travellers, crypto-Communists and traitors would agitate for steps to put a stop to further American experiments while leaving Russia free to continue hers in Siberia. The bare suggestion of such interference with our greatest ally to whom we owe our survival to this day is a piece of monumental insolence and impertinence which has not yet been adequately squelched. And while Western statesmen are hesitant to incur the so-called risk of war and while Mr. Dulles, for his calculated readiness to incur it, is made a favourite target for abuse by our Left Wingers, neutralists and appeasers of various shades of pink, we shall continue to be blackmailed by Soviet Communism, exposed to its tireless espionage and reduced to the pitiable plight of a chronic defensive which must leave the millions of enslaved peoples behind the Iron Curtain bereft of hope of eventual liberation.

E. J. Harrison
formerly British Vice-Consul
in Lithuania

SKAITYTOJŲ LAIŠKAI

Paskutiniosios savaitės „E. Lietuvio" numeryje straipsnyje „Mąstymai apie lietuvių tautą" autorius (Jucevičius) gana romantiškai brūkštelėjo pagyrų mūsų tautai. Sutinku, kad tos pagyros yra tautos užtarnautos, bet toks tų pagirų reiškimo būdas nėra visiškai tinkamas. Liaupsinimas savęs tinka greičiau vaikams, negu suaugusiems. Iš viso apie šį reikalą nekalbėčiau, jei jame nebūtų skaudaus ir neteisingo tautos įvertinimo. Iš straipsnio susidaro įspūdis, jog autorius tvirtinąs, kad tik krikščionybė atnešusi tėvynės meilę į kaikurias sodybas, iš kurių tik vėliau „Aušra" su „Varpu" išplėtė visoje tautoje. Turint šį teigimą galvoje, reikia paklausti, kokie motyvai priverte mūsų bočius stoti žūtbūtinėn kovon su kryžuočiais? Ar jie turėjo tėvynės meilės jausmą, ar tik kovojo už pelkėtas ir miškuotas ganyklas? F. Jucevičiaus sukurtoji tėvynės meilės atsiradimo teoriją reikia laikyti nevisiškai teisingą ir ji užgauna mūsų praočius. Toji teorija nepagrįsta iškelia krikščionybės nuopelnus tėvynės meilės reikaluose ir mūsų amžinuosius priešus lenkus, anuo met sėdėjusius tautos viršūnėse.

A. Garbauskas.

* * *

Aš, kaip ir visi kiti „E. Lietuvio" skaitytojai, pasinaudoju teise ir dalinuosi mintimis, kurios man kilo, perskaičius p. A. G-ko pasisakymą šio laikraščio Nr. 16.

P. A. G-kas rašo kad nėra ir negali būti jokio ginčo tarp VLIK'o ir D. Šefo dėl Lietuvos suverenumo atstovavimo. Jis rašo: „D. Šefas turi Lietuvos vyriausybės pavedimą tą suverenumą atstovauti, tą pavedimą pripažįsta didžiosios ir mažesnės galybės. D. Šefo padėtis yra, taip sakant, monopolinė ir jam visai nėra reikalo ginčytis."

Manau, kad p. A. G-ko teigimas nėra teisingas, nes toks ginčas buvo ir yra. Man atrodo, kad šis ginčas bus ir ateityje, jei min. Lozoraitis nekeis savo pažiūrų Lietuvos laisvinimo atžvilgiu. Tačiau sutinku, kad būtų geriau, jei tokio ginčo iš viso nebūtų.

Iš spaudos visiems yra žinoma, kad min. Lozoraitis buvo gavęs iš buvusio Lietuvos užsienių reikalų ministerio p. Urbšio telegramą, kuria jis buvo paskirtas D. Šefu.

Įdomu žinoti, iš kur p. G-kas ištraukė, kad min. Lozoraitis, t. y. D. Šefas, turi Lietuvos vyriausybės monopolinį pavedimą atstovauti Lietuvos suverenumą. Jei iš tikrųjų D. Šefas tokį pavedimą turi, tai kodėl jo iki šiol nepaskelbė, o jei toks pavedimas paskelbtas, tai gal p. A. G-kas nurodys, kokiu Lietuvos vyriausybės aktu ir kada buvo tai paskelbta. Juk minėta min. Urbšio telegrama dar nėra pakankamas pagrindas suverenumui atstovauti.

A. Sukys

(atkelta iš psl. 1.)

tinės Vokietijos šnipų mokyklose yra skyrius, kuriame paruošiami specialūs agentai į D. Britaniją, jų tarpe ypatingai geros išvaizdos moterys, turinčios nedaugiau 30 metų amžiaus, sugebančios prasiskverbti į rinktinę britų visuomenės tarpą.

NUTRAUKĖ DIPLOMATINIUS RYŠIUS

Kaip buvo galima tikėtis, Maskva, ryšium su Pietrovo ir jo žmonos laisvės pasirinkimu, paskelbė nutraukianti diplomatinius ryšius su Australija, atšaukdama pradžioje duotą leidimą išvykti iš Maskvos Australijos charge d' affaires Mr. Hill, jo šeimai ir keturiems kitiems australų užsienio ministerijos valdininkams. Sovietų užsienio r. ministerijos valdininkas pranešė Mr. Hill, kad jis turėsiąs Maskvoje pasilikti tol, kol sovietų vyriausybė gausianti Australijos vyriausybės garantijas, jog visi Sovietų Rusijos ambasados tarnautojai Camberroje išvyks Maskvon. Tuo tarpu Australijos vyriausybė pakartotinai pranešė, kad laisvę pasirinkusius Pietrovo ir jo žmonos neišduosianti ir kategoriškai atmeta sovietų notoje daromus australams kaltinimus, kuriuose sakoma, būk australų policija „pagrobė" grįžtančią Maskvon Pietrovo žmoną.

NAIKINA PĖDSAKUS

Sovietų ambasados kieme, Canberroje, buvo sukurtas laužas, kuriame sudeginta stirtos knygų ir įvairių raštų, išneštų iš ambasados raštinių. Sunaikinę „diplomatinės veiklos" pėdsakus, Maskvos „diplomatai", vienas kito saugomi, pasiruošė kelionėn į „rojų", nors ne vienas jų mielai pasektų Pietrovo pėdomis, tačiau tai įmanoma tik tada, kol širšyne viešpatauja ramybė ir akiūs sekliai užsnūsta pareigose...

NEBEPERKA VILNOS

Kremlius, negalėdamas šiuo metu efektingiau atkeršyti australams už nesutikimą išduoti Pietrovo, nutarė nebepirkti vilnos, kurios vienerių metų bėgyje nupirkdavo už 24 milionus svarų. Sovietų prekybos atstovas Kovalev pranešė, kad drauge su diplomatinių santykių nutraukimu, Sovietų Sąjunga nutraukianti ir prekybos ryšius su Australija.

KVIEČIAMA!

Visus Coventryje gyvenančius lietuvius, o ypač savo mieliuosius artimųjų kolonijų kaimynus, kviečiame šį šeštadienį, gegužės 1 d., dalyvauti ruošiamame **Motinos dienos minėjime**, kuris įvyksta **Pilot** viešbučio patalpose. Pradžia 6 val. vakaro. **Įdomi ir turininga programa.**

EUROPOS LIETUVIS — THE LITHUANIAN WEEKLY. Redaguoja Br. Daunoras. Redakcijos ir Administracijos adresas: 43, Holland Park, London, W. 11. Telef. PARk 9699. Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiura. Prenumeratos kaina: metams — 35 sl., 6 men. — 20 sl. Dolerio krastuose — 6 dol. metams. Skelbimai — spaudos eilutė arba jos vieta 1 sl. Atskiras numeris — 1 sl. Leidžia — Lietuvių Namų Akc. Bendrovė. Leidimo Taryba sudaro — DBLS-gos Centro Valdyba ir Europos Lietuvių Bendruomenes, kurias atstovauja: Vokietijoje — Pr. Zunde, Prancūzijoje — J. Masiulis, Belgijoje — J. Dedinas, Šveicarijoje — A. Paulaitis, Švedijoje — P. Duda, Italijoje — V. Balčiunas, Olandijoje — A. Galkus, Danijoje — A. Brickus, Austrijoje — A. Glionertas. Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd., 43, Holland Park, London, W. 11. Telephone: PARk 9699.